

Chlumecké časopis chlumeckého regionu listy

ročník XL ♦ Chlumeck nad Cidlinou dne 27. 5. 2010

5

900 let
od první zmínky
o místní části
LUČICE

18.-20. června 2010 na hřišti v Lučicích

www.lucice.estranky.cz

Město **Chlumec nad Cidlinou**

ve spolupráci

s **Občanským sdružením obyvatel a přátel Lučic**
a **SDH Lučice**

Vás zve na oslavy

900 let od první zmínky
o místní části
LUČICE
které proběhnou
18. - 20. června 2010
na hřišti v Lučicích

PROGRAM

pátek, 18. června 2010 – začátek v 18:00 hodin

- Slavnostní zahájení oslav
- Vystoupení dechového orchestru ZUŠ Chlumec nad Cidlinou
- Slovo starosty města Chlumec nad Cidlinou, slovo nejstaršího občana Lučic
- Vystoupení mažoretok za doprovodu dechového orchestru ZUŠ
- Vědomostní soutěž pro děti
- Rekonstrukce bitvy z roku 1110 v podání skupiny historického šermu Metropolis
- Vystoupení hudební skupiny WCS Western country song Chlumec nad Cidlinou
- Filmový dokument Historie obce Lučice

sobota, 19. června 2010 – začátek ve 12:00 hodin

- Hraje Vám skupina Nešlapeto
- Vystoupení imitátora Václava Faltuse
- Loutkové pohádky pro děti – ZUŠ Chlumec nad Cidlinou
- MAXIM TURBULENC Revival
- „KŮŇ V DĚJINÁCH LUČIC“ – vyjízdky kočárem
- Soutěž „ŽRAVÉHO BENEDY“ (výherce získá let balonem)
- Ukázky práce SDH Pamětník
- Vystoupení hudební skupiny Řemen
- Koncert folkové skupiny Severka
- Večerní program zajistí muzika k tanci – Tempo Kučera
- Ohňostroj

Vyhlídkový
LET BALÓNEM
pro 3 nejlepší soutěžící
ZDARMA!

neděle, 20. června 2010 – od 10:00 hodin

- Mše svatá v kostele sv. Benedikta v Lučicích

www.lucice.estranky.cz

Cesta Lučic staletími

Obsah:

I. Výňatky ze starých letopisů	3
II. Záznamy novodobých kronik	7
III. V samostatném státě	10
IV. Okupační intermezzo	13
V. Neúplná svoboda	15
VI. Současnost	22

Cesta Lučic staletími

I. Výňatky ze starých letopisů

Městská část Lučice, původně samostatná osada, vznikla neznámo kdy, ale jistě velice dávno na levém břehu řeky Cidliny. V místech, kde se tato řeka někdy před 150 tisíci lety vlévala do Labe, prudce tekoucího od tehdy ještě neexistujícího Hradce Králové západním směrem do prostoru dnešních Urbanic a dál k dnešnímu Chlumu. V nížině mezi dnešní Olešnicí a Lučicemi, nasyceno přítokem tehdejší pradávné Cidliny se stáčelo doleva k dnešnímu Pamětníku a dál k dnešním Kladrubům nad Labem, kam si postupem doby vyhledalo někde výš proti proudu cestu jiným korytem, takže řečiště v lučicko-olešnické kotlině vyschlo ještě dříve, než se tu začali usazovat lidé.

O Lučicích se objevuje první historická zmínka až z roku 1110, což ale neznamená, že osada toho jména nevznikla mnohem dříve, dokonce už někdy v 5. a 6. století našeho letopočtu, kdy se v Pocidliní usazovaly rodové odnože mohutného slovanského kmene Charvátů. Vždyť charvátské osídlení se podle prozatím ještě nesoustavných archeologických nálezů dá důvodně předpokládat v Hradištku, Klamoši i Chlumu a také v Chořovicích, Korcích, Kosičích, Lhotce u Lužce, Lovčicích, Lužci, Nepolisech a v další rozsáhlé oblasti Pocidliní. Sídlní území kmene Charvátů ovládané knížecím rodem, který byl nejspíš příbuzný s Přemyslovci, vládnoucími zhruba ve střední oblasti české kotliny, zahrnovalo celé východní Čechy. Vládcem Charvátů byl nejspíš onen kníže Vítislav, který se spolu s Přemyslovcem Spytihněvem roku 889 po smrti velkomoravského krále Svatoopluka, jemuž celé Čechy předtím podléhaly, vydal do Regensburgu, aby se společně podrobili svrchovanosti německého vládce.

K vrcholnému rozkvětu přivedl charvátské dominium kníže Slavník, otec svatého Vojtěcha a sv. Radima. Kronikář Kosmas zaznamenal: „Sídlem tohoto znamenitého knížete byla Libice, ležící na místě, kde řeka Cidlina trati

své jméno, ústíc do volnějšího toku Labe. Knížectví jeho mělo tyto hranice: na západ proti Čechům potok Surinu a hrad ležící na hoře, jež slove Oseka při řece Mži. Rovněž na jižní straně proti Rakousům tyto pomezí hrady: Chýnov, Důdleby a Netolice až doprostřed hvozdu, k východu proti zemi moravské hrad pod pomezím hvozdem ležící jménem Litomyšl, až k potoku Svitavě, tekoucímu středem hvozdu, na sever proti Polsku hrad Kladsko ležící nad řekou Nisou.“

Kníže Slavník, který dal jméno celému vládnoucímu rodu, byl, jak se zdá,

štíkl se domnívat, že Slavníkovci byli vedlejší větví Přemyslovců. Slavníkův otec jménem Vok byl patrně synovcem prvního historického českého knížete Bořivoje. Rovněž Slavníkova manželka Střezislava pocházela z přemyslovského rodu. Byla nejspíš sestrou svatého Václava a Boleslava I. Nasvědčuje tomu okolnost, že mnich Kristian, který proslul jako autor známé legendy, je totožný se synem Boleslava I. přezdívaným Strachkvas s narážkou na bratrovražedný čin jeho otce, nazývá pražského biskupa Vojtěcha „nejdražším synovcem“.

Slavníkovci byli údajně spřízněni i s významnými německými rody. Nebezpečí, že zastíní Přemyslovce a sta-

Ruční stříkačka - vyrobila fa R. A. Smékal Smíchov v r. 1905

svrchovaným vládcem na území větším, než jaké podléhalo Přemyslovcům. Razil si i vlastní mince ze stříbra těženého v Milíně, a to v době, kdy český kníže Boleslav jako suverénní panovník zaváděl svůj stříbrný denár. Vydržoval si i vojsko, kterým nejednou k svému prospěchu posílil šiky německého císaře v bojích se slovanskými pohany. Přemyslovci, i když je pravděpodobně se Slavníkovci spojovaly příbuzenské vztahy, si nikdy nebyli jisti, jestli se přátelské soužití s nimi přes noc nezvrtně v slavníkovský pokus o uchopení vlády i nad českým knížectvím. Historik Dušan Tře-

nou se vládci celých Čech, bylo veliké. Za života knížete Slavníka se ještě mezi českým a charvátským knížectvím jakž takž udržovalo přátelství, o čemž svědčí okolnost, že na přání knížete Boleslava II. byl na Levém Hradci zvolen za Dětmara nástupce Slavníkovce Vojtěcha. Na slavníkovském panství v Libici nad Cidlinou se však po smrti knížete Slavníka (18. března 981) ujal vlády jeho nejstarší syn Soběslav, který se nemínil podřizovat Přemyslovcům. Razil vlastní mince již přímo na libickém hradisku. Přikročil i k ražbě denáru biskupa Vojtěcha, aby tak i svého

bratra povznesl na úroveň říšských knížat majících právo razit mince. Mladická ctižádost jej podněcovala ke snaze vynutit si naprostou nezávislost na českém knížectví.

Okázale projevoval sympatie vůči polskému knížeti Boleslavu Chrabrému jakoby navzdory Boleslavovi II. Hodlal zřejmě spojenectvím s Polskem nabýt nad českým panovníkem mocenské převahy. Počínal si s téměř provokativní sebejistotou, když si dal na líčové straně libického denáru vyrazit svůj portrét korunovaný jakýmsi vínkem. Jeho poslední ražba byla přímo výhrůžkou, neboť na líčnické straně byla zobrazena z nebes vyčnívající ruka s dýkou a na rubu orel vrhající se na svou kořist.

Český kníže Boleslav II. citlivě vnímal nebezpečí slavníkovských ambicí. Oprávněně se obával úkladů, které by mohly ohrozit přemyslovskou moc. Čekal na vhodnou chvíli, aby tomu učinil přítrž. Nadešla v září 995.

Slavníkovský kníže Soběslav vytáhl s vojskem na pomoc tehdy teprve patnáctiletému německému císaři Otovi III. proti pohanskému slovanskému kmeni Obodritů. V rodovém sídle zůstali jen mladší bratři s nevelkým strážním oddílem. Těto okolnosti využil Boleslav II. Vyslal na Libici vojsko, které 27. září dobylo slavníkovské hradiště a vyvraždilo celé jeho osazenstvo i s ženami a dětmi. Knižecí sídlo i s kostelem bylo vyplněno a zapáleno. Boleslavovi ozbrojenci postupně dobyli všechna slavníkovská hradiště na celém charvátském území. Vraždění přežili jen tři Slavníkovi synové, kteří v té době dleli za hranicemi. Vládoucí kníže Soběslav, Vojtěch a Radim.

Pro Chlumecko se po vyvraždění Slavníkovců na pohled téměř nic nezměnilo. Charváti, kteří tu žili tak jako v celých východních Čechách, se od Čechů v zásadě nelišili ani řečí, ani oděvem, ani způsobem života. Šlo jenom o to, že potravní a peněžní daně, které prostřednictvím svých hradištních správců vybírala knížecí vláda, končily v jiných truhlicích než doposud. Výběrčí s ozbrojeným doprovodem objížděli osady a tvrze rozseté v lesnatých a lučnatých prostorech Chlumecka na místech dnešních obcí.

První písemná zmínka o obci Lučici se nachází v nejstarší české, latinsky psané kronice děkana Kosmase, líčící

pohnuté události z doby po smrti knížete Břetislava (1055), kdy na knížecí stolec nastoupil nejstarší z jeho pěti synů Spytihněv II. Krásný, ale bezohledně tvrdý, ba krutý vládce. Svou předčasnou smrtí uvolnil r. 1061 vládu svému bratru Vratislavovi, který si pro svou osobu vysloužil titul krále (1085). Zemřel 14. ledna 1092 na následky zranění, které utrpěl na honu při pádu z koně. Jeho smrtí nadlouho skončila doba rozmachu a prosperity českého státu. Nastalo období svárů hašteřivých přemyslovských uchazečů o knížecí stolec. Konrád Brněnský, Břetislav II. (zavražděný nájemným vrahem), Bořivoj II., Oldřich, olomoucký Svatopluk II. (zavražděný neznámým vojákem).

1. ledna 1110 přispěchal do Čech s vojskem římskoněmecký král Jindřich V. Na jednání v biskupském sídle Rokycanech rozhodl, že ze tří znesvářených přemyslovských kandidátů vlády bude českým knížetem v lenní závislosti na něm Vladislav I. K tomuto rozhodnutí ho přiměl jako obvykle nabídnutý objemný měsíc. Bořivoj II. byl zadržen a odvezen na německý hrad Hammerstein, který se na dlouhou dobu stal jeho vězením, přestože si knížectví u německého krále rovněž předem draze zaplatil. Zbývajících uchazečů Otů dá nový kníže později uvěznit na tři roky na hradě Křivoklátě. S mnohými odpůrci nemilosrdně zúčtuje. Některé dá oslepit, některým zabaví majetek a některé navíc ještě vyžene ze země.

Uplýnulo jen několik měsíců. Nadešlo září roku 1110 a přes Krkonoše překvapivě vpadl s polským vojskem pod velením krále Boleslava Křivoústého do Čech Přemyslovec Soběslav, aby s pomocí polského krále, jejich společného přítele a ochránce, zjednal zadosťučinění svému staršímu bratru Bořivojovi. Vladislav, vyrušený tímto vpádem ze svatováclavských oslav, vytáhl s vojskem Polákům vstříc.

Dne 1. října stanula obě vojska proti sobě u osady Lučice, oddělena od sebe rozvodněnou řekou Cidlinou. Polský král, který dorazil k řece o něco dříve, hledal usilovně vhodný brod proti proudu i po proudu. Jeho průzkumný oddíl jej našel až u Libice. Přesl přes řeku na pravý břeh, ale to se již objevily hlídky Vladislavova vojska, které ostrážitě sledovaly pohyby Poláků, takže ustoupil bez boje zpět. Vojska se přes řeku

častovala nadávkami. K bitvě nedošlo, ale jak praví Kosmas, „po druhé straně řeky postupovaly zástupy Poláků bez loupění a pálení, až dorazily blíže hradu Oldřicha k toku řeky Labe.“ Zmíněný hrad se předpokládá na levém břehu Cidliny u Skřivan. Polské vojsko tam po dřevěném mostě přešlo řeku na protější břeh a o něco dále odtud, v prostoru mezi Miletínem a Smiřicemi, se střetlo s početně slabším českým předvojem a rozprášilo jej.

Již tehdy se dá předpokládat naproti Lučici či Lučicům, jejichž název dosud nebyl ustálen, osada Olešnice a na kopci nad údolím Cidliny hradiště nebo tvrz s osadou Chlumec, při cestě vedoucí z Prahy přes labský přechod v Poděbradech na Hradec a náhodský průsmyk do Polska. Svědčil by o tom nápis objevený údajně roku 1734 na kamenné zdi kostela Nejsvětější Trojice s údajem o jeho vzniku roku 1134. Kostel obklopený hřbitovem by se nestavěl, kdyby nebylo osady s věřícími.

Lučice sdílely odjakživa osudy neďalekého Chlumce jako sídla vrchnosti vlastníci okolní polnosti a lesy. Také tady, v místě dnešního kostelíka svatého Benedikta, zcela jistě již na přelomu prvního století stála dřevěná svatyně se hřbitůvkem zbudovaná v době prvních benediktinských misí podnikaných po vzniku svatovojtěšského kláštera sv. Markéty v Břevnově.

První historicky potvrzené jméno feudálního pána, jemuž podléhal Chlumec a široké okolí včetně Lučic, Zdeslav z Chlumce. Vyskytuje se v několika přemyslovských listinách z roku 1235 jako jeden ze svědků potvrzujících pravost jejich obsahu. Zdeslav sídlící v roce 1235 a bůhvíjak dlouho předtím a potom na chlumecké tvrzi, byl zakladatelem rodu Šternberků. Počátkem čtyřicátých let 13. století postavil hrad Šternberk a místo „z Chlumce“ se začal podepisovat „ze Šternberka“, což zřejmě znamenalo, že přesídlil.

Česká větev Šternberků se členila na větev holickou a konopištskou. Chlumecká tvrz s přilehlým panstvím, k němuž náležely i Lučice, připadla Holickým ze Šternberka. Zakladatelem této větve byl Zdeslavův syn Zdeslav Holický ze Šternberka.

V následujícím 14. století patřilo chlumecké panství s přilehlými osadami, Novým Městem, Kladrubami, Lu-

čicemi a Olešnicí, stále Šternberkům, Ješkovi ze Šternberka, kterého v letech 1358-1380 vystřídal jeho syn Jan ze Šternberka, po němž se panství ujal Smil ze Šternberka, nejspíš jako poručník synovce Oldřicha, který je po dosažení dospělosti prodal roku 1393 Štěpánovi z Opočna. Ten je v následujícím roce zhruba na rok dal do zástavy Půtovi z Častolovic, který mu půjčil nějaké peníze pro naléhavé výdaje.

Půta v listinných záznamech vystupuje nejen jako správce panství, ale i jako patron kostela Nejsvětější Trojice v Chlumci a kostelíku sv. Benedikta v Lučicích. Je zaznamenáno, že 21. února 1394 dosadil ke kostelu lučickému kněze Petra, který byl předtím farářem u sv. Apolináře v Praze.

Po roce zřejmě svůj dluh splatil a převzal panství zpět do své majetnické správy. Štěpán z Opočna, který se podepisoval „na Žlebích, Lichtenburce a Chlumci“, se v té době zřejmě ocitl ve finanční tísní, která ho donutila, aby veškerý svůj chlumecký majetek prodal za 5500 kop grošů českých Otovi z Bergova. Výtěžek z prodeje mu však nebyl k ničemu, neboť za pouhých několik dní na hradě Karlštejně za neznámých okolností přišel o život.

Existence Lučic je v polovině století, za vlády císaře a krále Karla IV., znovu písemně potvrzena dalším záznamem o lučickém kostelíku sv. Benedikta v soupise církevního majetku z roku 1350, pořízeném na příkaz arcibiskupa Arnošta z Pardubic. Ke kostelíku náležela fara, která stávala nejspíš na místě dnešní chvályhodně zrenovované budovy mlýna.

V době, kdy Chlumec byl v držení Smila z Holic jinak ze Šternberka (1387), zastával podle historických záznamů úřad faráře v Lučicích kněz Havel a po něm Petr. V roce 1415, před vypuknutím husitských válek, pečoval o duchovní blaho křesťanů v Lučicích farář Jan.

V mnohaletých zmatcích a rozbrojích husitské revoluce fara zanikla a nečetní lučičtí věřící byli přifařeni k Chlumci. Stavení postupně chátralo, až nakonec vzal zcela zasně i dřevěný kostelík. (Podle archivního záznamu na chlumeckém děkanství z původní stavby zbyla v roce 1713 pouze kaple. O pět let později se však přikročilo k zevrubné rekonstrukci stavby. Dře-

věná konstrukce svatostánku byla nahrazena barokně utvářeným zdivem a v zděné podobě s uplatněním dobových stavebních prvků byl obnoven ce-

leké tvrze dalšího katolického strážníka Petra ze Zachrašťan.

Ota z Bergova zatím uvážil, že vyznavači kalicha nabývají rozhodující

Členové Hasičského sboru v Lučicích 1931

1. vrchní řada zleva: Konečný Jan, Janda František, Patočka Josef, Mrňák František, Zima Josef č. 29, Krejčí Alois, Věřiš Václav, Krejčí Václav
2. řada zleva: Horyna Stanislav, Věřiš Josef, Věřiš Karel, Steklý Josef, Šimák Josef, Kmoníček Václav, Krejčí Jaroslav
3. řada zleva: Mrňák Josef ml., Kukla Karel, Drahoukoupil Alois, Mrňák Josef st., Synek Václav, Macura Václav
4. řada zleva: Synek Josef, Horyna František, Veselý František č. 3

lý kostelík, nadále nesoucí své historické jméno.)

V neklidných dobách husitské revoluce ves Lučice sdílela s Chlumcem události související se změnou náboženského vyznání držitelů chlumeckého panství. Ota z Bergova, stejně jako jeho poddaní, vyznával zprvu ortodoxní katolickou víru. Po roce 1415, kdy v důsledku jeho úmrtí zdědil panství jeho syn téhož jména, jehož hlavním sídlem byl nedobytný hrad Trosky, zajišťoval správu panství v jeho časté nepřítomnosti chlumecký rychtář.

Chlumecký pán Ota z Bergova stál v husitských bouřích na straně nepřátel kalicha, takže pronásledoval i jeho vyznavače na svých panstvích. Proto také husité pod vedením Divise Bořka z Miletína a kněze Zikmunda litevského dobyli v roce 1425 za jeho nepřítomnosti chlumeckou tvrz a s celým panstvím ji odevzdali do správy jeho sousedovi Hynkovi Bočkovi z Poděbrad. Táborité poté vytáhli proti neda-

převahy, a tak se i se synem Janem přidal na jejich stranu. Získal tak nazpět svou chlumeckou tvrz, která se později stala jejich hlavním sídlem, kde také Ota z Bergova 16. října 1452 zemřel.

Jeho syn Jan z Bergova se agilně zapojil do bojových akcí tábořských vojsk. Zúčastnil se v jejich řadách i bratrovražedné bitvy u Lipan (1434), kde padl do zajetí Panské jednoty, k níž se pod dojmem lipanské porážky a svého zajetí s přesvědčením připojil. Ve službách poděbradské jednoty se činně účastnil veškerého vojenského i politického dění té doby včetně dobytí Prahy vojsky Jiřího z Poděbrad.

Jako bezdětný odkázal své chlumecké majetky přátelům Jindřichovi Berkovi z Dubé, Oldřichovi z Rohatce a Janovi z Němčic s podmínkou, že bude zaručen majetkový podíl jeho sestře Barboře z Bergova jako věno.

Složitými cestami odkupování a prodeje majetkových podílů se stal majitelem Chlumecka Samuel z Hrádku

a z Valečova, po něm Jan z Landštejna a na Tuchorazi a posléze Vilém Zub z Landštejna. Všichni tito feudálové byli stejně jako Jan z Bergova přesvědčení kališníci a jejich vlivem se i jejich chlumečtí a lučičtí poddaní stali vyznavači víry pod obojí. Na služby boží Lučičtí v té době docházeli do chlumeckého kostela Nejsvětější Trojice.

Za vlády Viléma Zuba z Landštejna na počátku devadesátých let patnáctého století je zaznamenáno, že lučičtí nevolníci se podíleli na hloubení vodního kanálu z Bystrice do rybníka Rutvas, který se rozkládal na místě dnešních Bílých Vchynic a Tetova. Stavba, jak ji popisuje Václav Horyna ve Vlastivědě Královéhradecka, důmyslně se provlékající mezi terénními vlnami katastru lučického, novoměstského a klamošského, byla provedena v poměrně krátkém čase, uvážíme-li, že nevolníci pracovali s dřevěným ryčem a při skývě černého chleba a žejdlíku panského piva. Souběžně s kanálem dodnes patrným vedla z Nového Města okolo Rtánova k Cikánce a Lipci bývalá zemská cesta hradecko-kolínská.

Po Vilému Zubovi se počátkem 16. století chlumecké panství včetně Lučic stalo vlastnictvím Zdeňka Kostky z Postupic, avšak již v roce 1517 se ho ujal jeho syn Vilém. Vrchnost sídlila již ve zděném hradě, který dal na jihovýchodním okraji města před lety zbudovat Ota z Bergova.

Vilém Kostka z Postupic po čtyřech letech držby prodal celé panství v listopadu 1521 za 20 000 kop grošů Vojtěchovi z Pernštejna. Po jeho smrti (17. 3. 1534) přešlo panství do rukou jeho bratra Jana z Pernštejna, zvaného Bohatý.

Chlumecké panství představovalo jen nepatrnou část pernštejnského pozemkového majetku. Nicméně již za pana Vojtěcha blahé paměti se různými kupními smlouvami, výměnami a jinými majetkovými transakcemi několikrát násobně rozrostlo. Kromě hradu, dvora a městečka zahrnovalo šestadvacet vesnic (Nové Město, Stará Voda, Káranice, Chudeřice, Olešnice, Levín, Kladruby, Písek, Rtánov, Klamoš, Ostrovnice, Újezd, Chýšť, Převýšov, Výkleky, Lovčice, Lišice, Vlkov, Lučice, Nepochy, Kosičky, Přestavky, Štít, Liples, Vídeň, Lužec). Za Jana z Pernštejna se již i samo městečko Chlumec proměňovalo v město.

Jan z Pernštejna, mohovitý pán jako všichni Pernštejnové, sídlil v přepychově vybaveném pardubickém zámku. Panství v jejich nepřítomnosti spravoval hejtman jako jejich zplnomocněný zástupce.

Roku 1547, po potlačení prvního protihabsburského povstání, byla řada východočeských měst, Hradec Králové, Chrudim, Jaroměř a Dvůr Králové, císařem Ferdinandem I. za účast v povstání potrestána konfiskací pozemkového majetku. Jan z Pernštejna se dohodl s císařem na získání těchto pozemků v hodnotě přes 40 864 kop grošů výměnou za chlumecké, novobydžovské a hradištské panství.

Všechna tři panství přešla od konce roku 1547 pod jednotnou správu české královské komory reprezentované královskými hejtmany, kteří sídlili na chlumeckém hradě. Během více než padesáti let do počátku 17. století se v hejtmanském úřadě vystřídali: Zikmund Kába z Rybňan (1547-1551), Václav Doubravský z Doubravice (1552-1555), Martin Sudkovský z Hendrštorfu (1556-1570), Vilém Zlýkněz z Velikého Lipna (1570-1581), Jiřík starší Vratislav z Mitrovic, Zikmund Bořanovský z Bitýšky (zač. 17. stol.), Adam Niklásek z Žitenic (1605-1606) a Ondřej z Ortesova (1610).

V té době tvořilo obec nějakých deset hospodářských usedlostí (devět usedlých obyvatel a jeden „příplatný“) kromě místního lučického mlynáře a dalšího mlynáře, který měl v pronájmu mlýn „Rakousy“. Všichni obyvatelé byli povinni odpracovat deset dnů pěší roboty ročně a odevzdat vrchnosti (již byl tehdy císař a král Ferdinand I., s nímž si Jan z Pernštejna vyměnil chlumecké panství za území stejné rozlohy poblíž Pardubic) 20 slepic a mimo to dvakrát ročně (o sv. Havlu a o sv. Jiří) zaplatit 7 kop, 7 grošů a dva denáry daně. Mlynář z lučického mlýna a mlýna zvaného Rakousy platili vždy o 4 groše víc a nadto ještě měli předepsáno vykrmit pro vrchnost 2 vepře ročně.

Roku 1586 byla v areálu hřbitova na návrší vedle kaple, která byla pozůstatkem kostelíka sv. Benedikta, postavena nádherná dřevěná zvonice, která se dochovala dodnes jako naprosto ojedinělá pamětihodnost nedožité historické ceny. Je sroubena z mohutných dubových trámů spojovaných dřevěnými

mi čepy. V padesátých letech 20. století byla zásluhou místního tesaře opatřena novou střechou z ručně štípaných impregnovaných šindelů. Uvnitř je zavěšen zvon z kutnohorské zvonářské dílny mistra Tomáše. Nese letopočet vzniku zvonice. Nápis sděluje, že byl pořízen nákladem obce Lučice. Býval tu ještě druhý zvon z téže dílny, který byl bez ohledu na svou nenahraditelnou historickou hodnotu v době 1. světové války 29. listopadu 1916 zrekvírován pro potřebu zbrojního průmyslu. Rakouský erár za něj obci zaplatil směsně nízkou náhradu 780 rakouských korun. Obnos byl tehdy uložen do zádušního fondu hraběte Kinského na zakoupení nového zvonu, k němuž dodnes nedošlo.

Poříditi tuto zvonici a zvony pro obec v té době nebylo jistě nijak snadné, uvážíme-li, že počet obyvatelstva i s ženami a dětmi stěží přesahoval padesátku a pouze pět sedláků na tom bylo tak dobře, že měli kromě krav i koně, Martin Kos 7, Martin Louda rovněž 7, Jan Stach 3 a Mikuláš Zima a Jan Kříž pouze 2. Chalupníci hospodařili pouze s kravkami. Jinak každý z hospodářů choval nějakou tu ovci, vepře, slepice a králíky, husy či kachny.

Po třicetileté válce, kdy počet obyvatelstva v Čechách stejně jako všude jinde poklesl zhruba o třetinu a některé vesnice se zcela vyľidnily a zanikly, se i v Lučicích vyskytlo pár stavení opustěných a pobořených.

Také vrchnost, již se pro Chlumecko stal hraběcí rod Kinských, v důsledku válečných daní a rekvizic utrpěla škody, které se snažila nahradit stupňováním svých požadavků na robotní a daňové povinnosti poddaných. V 18. století, v době propuknutí selských bouří, činila robot podle historických záznamů u většiny lučických poddaných každý týden 2 dny poskytnutím potahu a 6 dnů práce jedné osoby. Pracovní doba se přitom počítala od listopadu do ledna 7 hodin denně, v únoru a březnu 8 hodin, od dubna do srpna 10 hodin a od září do října 12 hodin. Při robotě poskytnutím potahu se 2 hodiny odpočítávaly na krmení a odpočinek neboli rast.

S Lučicemi je spojena i historie rodu velkého českého dramatika Václava Klementa Klicpera. Již jeho praděd Martin Klicpera byl v Chlumci kostelníkem u sv. Voršily. Jedním z jeho synů

byl Jan, který od roku 1661 hospodařil na panském mlýně v Mlékosrbech. Když se vrchnost kolem roku 1700 začala mlýnů na Cidlině zbavovat, protože se jí nevyplácely, Jan Klicpera mlékosrbský mlýn koupil, ale po pěti letech ho vyměnil s lučickým mlynářem Jiřím Rovenským a přestěhoval se do Lučic. Z jeho šesti dětí mlýn po otci zdědil nejstarší syn Jiří, který s manželkou Lidmilou

měl dva syny, z nichž Jan Benedikt získal tovaryšský list mlynářského cechu. Oženil se s dcerou Matěje Vaníčka, chalupníka a obchodníka s obilím, a provozoval pak mlynářskou živnost po otci až do roku 1763, kdy mlýn přešel prodejem do cizích rukou.

I lučičtí poddaní stáli jistě na straně rebelů, kteří se dožadovali zrušení roboty a nevolnictví. Náprava poměrů

se vlekla ještě celá desetiletí, ale nakonec se všichni vesničané dočkali zrovnoprávnění obyvatelstva měst i vesnic a odstranění všech pozůstatků feudální nesvobody. Společně s obyvateli Chlumece a Chlumecka překročili práh novodobých dějin a vstupovali do událostí 19. a 20. století, vyznačujících cestu, kterou byl český národ nucen projít v úsilí o svobodu a samostatnost.

II. Záznamy novodobých kronik

Jak ubíhal čas, měnilo se obyvatelstvo i vzhled obce, měnila se i tvář okolní krajiny. Byl vymýcen dubový les ve směru ke Kladrubům v Bažantnici a v Ocejně, na ostrůvku, který vytvořila ramena řeky Cidliny přívodem vody k pohonu mlýna. Vznikla tak severně od Lučic rozsáhlá prostora luk sahající až ke Kladrubům.

V roce 1810 vykonal čeledín z protějšího mlýna dobrovolně záslužný čin, když vysázal dvě řady lip, po čtyřech na každé straně podél přístupové cesty ke hřbitovu, na kterém se pochovávají zemřelí z Lučic, Olešnice, Levína, Pamětníka a Kladrub. Tvůrce této krásné stromové aleje, dnes chráněné státem, se o stromy také pečlivě staral, pilně je zaléval a ošetřoval. Vysloužil si vděčnost vesničanů, kteří mu věnovali několik slepic k svatební hostině a tři pytle žita. Jedna z lip byla v 70. letech minulého století vyvrácena vichřicí, ostatní se zachovaly dodnes.

Ve druhé polovině 19. století byl zrušen přívodní kanál vybudovaný před 400 lety k napájení 600hektarového rybníka Rutvas, na jehož místě vznikly obce Bílé Vchynice a Tetov. Kanál probíhal nedaleko Lučic z Nového Města přes štítský les, před nímž napájel ještě rybníky Rtánov a Štítský. Oba byly rovněž zrušeny a rozorány na pole.

Na břehu Cidliny Václav Drahoukoupil zbudoval nově dřevěnou kovárnu a v novostavbě domu č. 33 zřídil jeho majitel Kubelka hostinec, který se stal oblíbeným společenským střediskem, kde se setkávali sousedé na táčky při žejdlíku chlumeckého piva a kde se konaly i občasná tancovačky.

V roce 1841 při přechíslování domů bylo v Lučicích napočítáno 27 sta-

vení. Po revolučních proměnách roku 1848/49 začalo postupné vyvazování místních hospodářů z robotních povinností a poddanských daní. Po zrušení dosavadního patrimoniálního (poručenského) zřízení byla zavedena samospráva obcí. V souvislosti s famím uspořádáním byly v roce 1864 k obci Lučice připojeny Kladruby, Levín, Loukonosy a Pamětník, které neměly vlastní samosprávu, pouze zastoupení ve správě sjednocených obcí.

Jelikož tehdy v obci nebyla škola, musely děti z Lučic, stejně jako z Kladrub a Pamětníka a na protějším břehu Cidliny z Olešnice a Levína docházet pěšky do chlumecké školy. V zimě a při jarních záplavách byla docházka krajně obtížná a často nemožná. Starosta obce Josef Mrňák se zastupiteli dosáhl od 1. 9. 1876 úředního souhlasu, že dě-

ti z Lučic a Pamětníka byly zbaveny povinnosti docházky do chlumecké školy. Obec pro ně prozatím zřídila školní vyučování v hostinci (čp. 33), kde pro tento účel byla vyhrazena školní třída a byt pro učitele. Do budoucna se počítalo s výstavbou jednotřídní školy na místě staré pastoušky. Nová škola také skutečně byla v roce 1879 dokončena včetně bytu pro učitele a 1. září 1879 se v ní začalo vyučovat. Prvním učitelem v Lučicích byl ustanoven František Topič. Hostinec, který školu do té doby nahrazoval, byl v péči nových majitelů Kmoníčkových navrácen svému původnímu účelu.

V následujícím roce se obec zmohla na obnovu kostela, který byl její nejvýstavnější budovou. Jeho ústřední část, loď, byla prodloužena a šindelová krytina na střeše nahrazena břidlicovou.

Splav u mlýna

Tri roky předtím vyrostla kolem hřbitova ohradní zeď a v kostele byly umístěny varhany, které tu při pobožnostech hrají dodnes.

Vesnice se se svými omezenými možnostmi přece jenom měla k světu. Na cestě k Olešnici byl místo dosavadního mostu roku 1884 zbudován dřevěný most přes Cidlinu, která ovšem ještě tehdy tekla jiným korytem, než jaké jí bylo určeno při regulaci řeky. V téže roce se také nepostačující již stavení školy rozrostlo o přístavek, kde byla zřízena další třída. Dřevěnou kovárnu u čísla 16 nahradila zděná, odolnější vůči nebezpečí požáru z kovárské výhně. Požáry byly tehdy častým neštěstím postihujícím doškové chalupy, ať už je zavinila lidská neopatrnost anebo blesk.

V sedmdesátých letech se v jednu dobu objevila hrozba požáru založeného úmyslně ze msty. Starostovi Mrňákovci začaly chodit anonymní dopisy, v nichž kdosi z obyvatel obce oznamoval, že zapálí školu, jelikož má starosty a výboru plné zuby, a dá tak najevo, že s nimi nesouhlasí. Na vesnici padl strach. Lidé se začali navzájem podezírat. Mužští drželi v noci hlídky. Těch výhrůžných dopisů přišlo asi sedm. Podezření padlo na souseda B. Přijeli si pro něj četníci a dlouho jej drželi za mřížemi až v Jičíně. Přísně jej vyslýchali, ale on ne a ne se přiznat. Nakonec dali dopisy prozkoumat grafologovi. Většina se shodovala s rukopisem vyšetřovaného, ale dva ne. Uznali souseda B. vinným, ale nebyli si úplně jisti, a tak váhali s rozsudkem. I tak už byl dost potrestán. Ve vesnici se mu každý vyhýbal. S paličem nikdo neztratil zbytečné slovo. Až jednou... K starostovi Mrňákovci přiběhl tento všemi opovrhovaný muž celý rozzářený. „Pane starosto! Pane starosto! Musím s vámi mluvit! Teď hned!“ Starosta do hovoru neměl moc chuti: „Co je?“ bručel neochotně. „Co se stalo?“

„Už vím, jak to bylo s těma paličskejma listama. Už vím, kdo je psal. Říkal jsem vám, že já to nebyl. Nikdo mi nevěřil!“ Vychrlil ze sebe, že jeden z lučických sousedů, kterej stůně a má strach, že nebude, si ho pozval a svěřil se mu, aby odlehčil svému svědomí, že ty dopisy tenkrát psal on a snažil se napodobit jeho písmo, na které někde sehnal mustr z nějakého úředního lej-

stra. Jméno nechtěl prozradit, poněvadž tomu nešťastníkovi slíbil, že to nikomu nepoví. Samozřejmě se na to přišlo. Nemocných na smrtelné posteli nebylo ve vsi tolik, aby se hned nevědělo, o koho jde. Výhrůžné listy psal soused Ř., ale už nemělo smysl ho za to nějak stíhat. A očištěnému sousedovi B. už také nikdo nemohl vynahradit to, co si pro liché podezření vytrpěl.

Obec si pro boj s ohněm v roce 1886 konečně pořídila protipožární dvoukolovou stříkačku pro svépomocné hašení, zakoupenou od chlumecké radnice. Byla uskladněna v kůlně místní školy a dodnes je v hasičském arsenálu obce. Za pár let jako z udělání vypukl rozsáhlý požár, který vznikl v čísle 15 vinou dětí a zachvátil postupně další chalupy, čísla 14, 16 a 32. Všechny dřevěné s doškovou střechou. Stříkačka se při hašení osvědčila, přece jen pomohla oheň zkontrolovat. Nedávno postavená zděná kovárna mu spolehlivě odolala.

Na střechu školy správa obce pro jistotu umístila hromosvod proti bleskům. Byl také obnoven dřevěný most zpřístupňující ostrov mezi oběma rameny řeky u mlýna, zvaný Ocezejna. V kostele byly staré trámy nad západní částí lodě nahrazeny novými a opravena byla i památná zvonice. Dostala novou šindelovou střechu a nové podvaly. Svěpomocí si obyvatelé také na severní straně obce směrem na Kladruby vyštěrkovali cestu do luk k Bažantnici. Obec se zomkla i na nový hostinec, který roku 1888 otevřel hostinský Drahoukoupil v rohovém domě čp. 7.

Nadešlo 20. století, které se odvíjelo ve znamení mohutného technického pokroku šířícího se v českých zemích, stejně jako v celém civilizovaném světě. Do menších měst, jako byl Chlumec nad Cidlinou, nebo vesnic jako Lučice pronikal ovšem zvolna a poznenáhlu, ale přece jenom i tady se neustále něco dělo, vylepšovalo a budovalo. Úřad starosty sjednocené obce Lučice (od níž se odloučily Loukonosy, Olešnice a Levín) po zemřelém Josefu Mrňákovci převzal jeho třicetiletý syn Josef. V roce 1902 byl společným úsilím vyhlouben odvodňovací příkop od cesty u chalupy čp. 4 podél zahrady protějšího stavení přes náves do mlýnského náhonu pod domkem č. 18. Příkop umožňoval odvádění časté přívlové vody z polí

nad vesnicí, aby nezaplavovala náves. (Ztratil význam až po vybudování kanalizace.)

Velký význam mělo zahájení meliorace zamokřených polí u dvora Rtánova v roce 1903. Mezi staveními čp. 30 a 33 byla v téže roce zřízena nezakrytá obecní váha, která posloužila rozvoji zemědělského trhu.

O dva roky později byl vybudován odvodňovací kanál z Klamoše až do mlýnské Cidliny pod Pamětníkem. Přitom byl vykácen les Klučnick nad lukami nazývanými „Na suchých“.

Na pokyn úředních míst byla s přispěním Olešnice a Levína postavena roku 1904 na hřbitově márnice, která přispěla k důstojné obřadnosti pohřbů.

Pro stavební účely se potřebný písek těžil z písáku založeného ještě před koncem století u mlýna Rakousy na pozemku, který však po čase vyřadila spodní voda, stahující se do něj z blízké řeky.

K zkrášlení obce přispěla instalace sochy Panny Marie, kterou pořídili a umístili na veřejném prostranství manželé Rohlíčkovi v přesvědčení, že jim pomohla vyhrát spor s Veselými z protilehlého stavení č. 3. Hygienické úrovni obce prospělo i zřízení vyhrazeného místa pro zakopávání uhynulých domácích zvířat, takzvané mrchoviště na „Zadní obci“ u lesa za Pamětníkem, které však časem zaniklo.

Odvodňovací příkop z roku 1902 byl po pěti letech v úseku od zahrady Veselých (stavení č. 3) přes náves k řece u stavení č. 18 zdokonalen položením trubek.

Odbouráním nárožní části hostince č. 7 bylo rozšířeno ústí odbočky z chlumecké silnice. Žáci místní školy pod vedením řídícího učitele Františka Topiče vykonali veřejně prospěšnou práci výsazením lip u školní zahrady, kolem váhy a na některých dalších místech obce.

Lučický mlynář přikročil k modernizaci pohonu. Tradiční mlýnské kolo nahradil výkonnějšími Francisovými turbinami.

Pro společenský život obce bylo důležité, že naproti nárožnímu Rohlíčkovu hostinci byl v roce 1906 zřízen třetí hostinec, jehož majitelem byl bývalý stárek z lučického mlýna Josef Střihavka. (Jan Rohlíček živnost za dva roky pronajme Krtilovi a později Kuklovi a majitelé hostince v čísle 33 Kmoníčkovci svůj podnik v roce 1914 zruší.)

Z iniciativy pamětnického mlynáře Václava Vacka byl roku 1882 založen spolek Hospodářská beseda, který si předsevzal poskytovat pomoc spolubojovníkům, kteří se v důsledku živelních pohrom nebo jiných nenadálých událostí ocitnou v těžké životní situaci. Kromě lidumilného poslání se spolek zaměřil i na osvětovou činnost. Pořádal přednášky a ujal se i organizování

věku, se přihlásilo 19 zájemců, ochotných absolvovat základní hasičský výcvik a zasahovat při požárech. Od obce převzali starou ruční stříkačku, zakoupenou před 20 lety, a k ní dostali ještě jednu novou, čtyřkolovou, kterou pro ně téhož roku zakoupila obec od firmy Smekal – Praha Smíchov za 1400 rakouských korun. Na její pořízení přispěl chlumecký okres částkou 860 korun.

Městu, nebo že se v roce 1901 zřítíl splav na mlýnské řece před mlýnem, či že v roce 1911 nastalo v létě tak veliké, přímo katastrofální sucho, až řeka Cidlina úplně vyschla, takže mlýny byly dočasně vyřazeny z provozu a i ve studnách bylo vody na dně.

Pozorným čtenářům novin však nešlo, že již delší dobu stoupá napětí ve světě a prosakují řeči o válce. Dne

Výroba kostelní věže - starí mistři J. Kmoníček a J. Krejčí

Poslední soukromý hospodář Ant. Patočka

rozličných společenských akcí, pouťových tanečních zábav a ochotnických divadelních představení. Již následující rok jeho členové sehráli na improvizovaném jevišti v Rohlíčkově hostinci první divadelní představení Chudý domek.

Dalším významným přínosem pro upevnění soudržnosti obyvatel, povznesení veřejné činnosti a zároveň pro zvýšení akceschopnosti při požárech a jiných živelních pohromách bylo založení Sboru dobrovolných hasičů z podnětu Josefa Mrňáka 9. července 1905. Do sboru, který přijímal muže od 19 let

Stříkačky byly uloženy v nově postavené hasičské zbrojnici se sedlovou střechou.

Poklidně ubíhající čas přinášel obci pozvolné zvelebování a jen tu a tam nějakou mimořádnou událost, která stála váženému starostovi Josefu Mrňákovci za krasopisné zaznamenání do obecní kroniky, kterou pečlivě vedl od 1. dubna 1871. Například, že se začátkem 20. století přestala užívat takzvaná „kolínská cesta“, která vedla od Kundratic kolem hájenky „Cikánka“ podél lesa k Chárově a přes pole k Novému

28. června 1914 vyvolala rozruch zpráva o atentátu spáchaném v Sarajevu na rakousko-uherského následníka trůnu, arcivévodu Františka Ferdinanda a jeho manželku. I lidé, kteří se nevyznali v politice, tušili, že nastanou zlé časy.

Rakousko-Uhersko i Německo, které už delší dobu pomýšlely na válku jako prostředek k mocenskému vzestupu, se dychtivě chopily sarajevského atentátu jako záminky k jejímu rozpoutání. 28. července 1914 Rakousko-Uhersko vyhlásilo Srbsku válku,

kteřá vzápětí vtáhla do svého ničivého soukolí další státy: Rusko, Anglii, Francii, Rumunsko, Německo, Turecko a po čase také Itálii a nakonec i Spojené státy americké.

Válečné strážně dopadly i na Lučice. Byla vyhlášena mobilizace. Všichni muži od 18 do 40 let, uznání vojenskou odvodní komisí za schopné služby v poli, byli povolováni k plukům podle mobilizačního předurčení. Starost o hospodářství spočinula na bedrech žen, dětí a starších otců a dědů. I mladý Josef Kříž, který si před dvěma lety v novostavbě čp. 62 zřídil kovárnu, která mu zajišťovala slušný výdělek, musel dílnu zavřít a odejít do války. (Jistě netušil, že se už nevrátí. Jeho ovdovělá manželka Anna se dva roky po válce znovu provdává za J. Blehu, který obnoví v Křížově dílně provoz. Vesničané to uvítali, neboť původní kovárna v čísle 16 rovněž ztratila svého provozovatele.)

Válka způsobila obci nejenom ztráty na lidech, jichž zahynulo na frontách celkem 12, ale i některé materiální újmy, jako zmíněnou již rekvizici druhého zvonu a také zabavení cínových varhanních píšťal.

Jednotlivé hospodářské usedlosti zbavené hospodářů byly zatíženy při-

dělovým systémem omezujícím nákup životních potřeb (v krámku se smíšeným zbožím zřízeným v roce 1912 při Rohličkově hostinci v čísle 7). Jejich příděly byly omezeny vzhledem k možnosti „samozásobování potravinami“. Přitom každé hospodářství muselo plnit stanovené potravinové dodávky obilí, mléka a masa.

Během války, v roce 1917, opustil lučickou školu z neznámých důvodů první a dlouho také jediný učitel František Topič, který se téměř čtyřicet let usilovně věnoval výchově a vzdělávání mládeže z Lučic. Dostal se prý do rozporů s představiteli obce, ale nikdo nevěděl nic určitého. Zřejmě se stalo něco nepříjemného, co ho přinutilo odejít v pololetí tak říkajíc od nedokončeného díla, téměř potají, aniž se s kýmkoliv rozloučil.

Následující rok 1918, kdy se už válka sužující obyvatelstvo spoustou příkazů a zákazů, nedostatkem všeho nezbytného pro život, každoročními válečnými odvody do armády a občasnými úředními zprávami, že ten či onen z povolanců padl hrdinnou smrtí pro císaře a vlast, chýlila k svému konci, postihl obec rozsáhlý požár šesti dřevěných stěsnaných domků „u vody“

s doškovými střechami od čísla 20 až po číslo 25. Přestože místní hasiči, oslabení o mladší ročníky povolované na frontu, s použitím obou stříkaček za obětavé pomoci sousedů se usilovně snažili oheň uhasit, doškové domky vyhořely do základů. Naštěstí se podařilo zachránit alespoň nějaký nábytek a peřiny. Uhořelo bohužel mnoho domácích zvířat. Domky číslo 20 a 22 už ani jejich majitelé neměli chuť obnovovat, nebo se jim k tomu nedostávalo peněz.

V pondělí 28. října 1918 byl krásný slunečný den. Z Chlumce kdosi přinesl zprávu, že v Praze je převrat. Národní výbor vyhlásil prý samostatný československý stát! Lidé se radovali, ale jen mezi svými. Pořád si ještě dávali pozor na to, co řeknou nahlas, protože kdoví, jak se věci mají, a nikdo nechtěl mít zbytečné oplétačky s úřady pro velezrádné řeči. Ale nazítří se předběžně zvěsti potvrdily. Na kostele a na na některých chalupách se objevily červeno-bílé prapory. Z Chlumce přijel kdosi na kole, oči navrch hlavy: „Celý město je vzhůru nohama, lidi začerňují německý nápis a z radnice a z bernáčku strhli rakouský orly! Je to hotová věc! Máme republiku.“

zahájení se v roce 1922 zasadili všichni zastupitelé ve svorné spolupráci. Již následující rok byla dokončena její první etapa postavením transformátoru a položením kabelů pro rozvod „motorového proudu do jednotlivých hospodářství“. V té době se obecní správa postarala i o vyčištění a úpravu studny na návsi za čp. 10. Byla opatřena betonovým příkrovem a kovovým čerpacím stojanem.

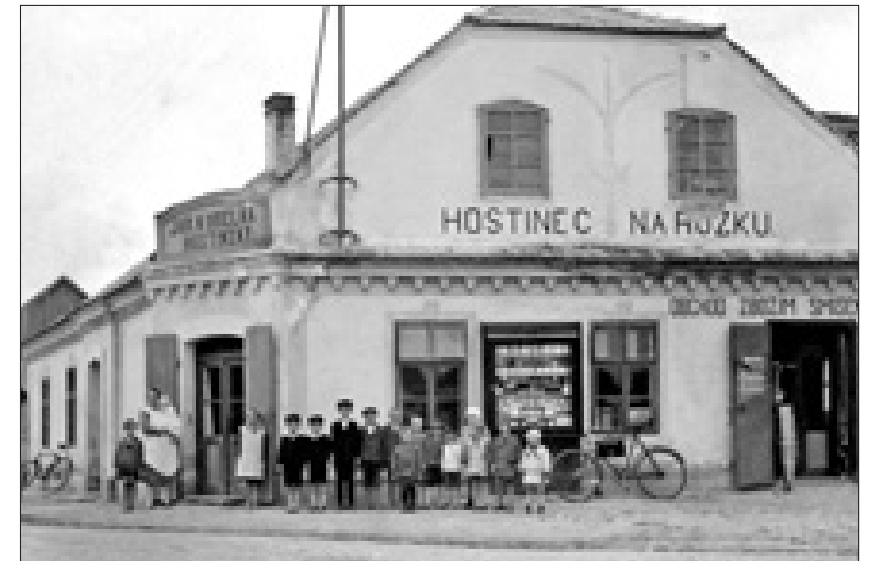
Obec se snaživě rozvíjela a modernizovala. Na cestě k mlýnu a do Olešnice, v místě nynějšího rybníka, kde se tehdy ještě rozkládal močál, byl v roce 1925 osazen železný most na nově navrženém náspu (po 35 letech byl nahrazen novým).

Severovýchodně od mlýna Rakousy na lukách, kterým se říkalo „suchá“, a v takzvané bažantnici za později vzniklým rybníkem směrem ke Kladrubům byly vyhloubeny odvodňovací příkopy, které byly účinným opatřením při silných deštích a jarních zátopách.

Starosta Josef Mrňák zřídil ve své usedlosti obecně prospěšnou dešťoměrnou stanici, která zaznamenávala četnost a vydatnost srážek. V činnosti jejich provozovatele pokračoval jeho syn Josef (1899), který stanici přemístil do čp. 30. Stanici pak udržoval v činnosti i jeho syn Josef (1928) a dnes srážky v tradicích rodu sleduje jeho syn Vladimír. Již v roce 1920 se významně přičinil o zřízení filiálky novobydžovského Rolnického skladištního družstva v Chlumci nad Cidlinou na obranu proti překupníkům, kteří diktovali výkupní ceny zemědělských plodin. Chlumecská filiálka se v roce 1924 zásluhou Josefa Mrňáka osamostatnila pod názvem Hospodářské skladištní a výrobní družstvo v Chlumci nad Cidlinou. Stal se jeho prvním předsedou a tuto funkci úspěšně zastával po řadu let. Pro přílišné zatížení významnými funkcemi se vzdal funkce starosty spojených obcí, kterou po něm převzal Josef Drahoukoupil, dosavadní osadní starosta Lučic, jehož vystřídal Josef Bořek.

Svrchovaně důležitou událostí pro lučické vesničany bylo jako pro všechny zemědělce v republice uskutečňování pozemkové reformy, která zrekvírovala část velkostatkářské půdy a umožňovala její odprodej malozemědělcům a bezzemkům za výhodných cenových podmínek. V Lučicích takto několik

desítek zájemců získalo ornou půdu i pastviny z pozemkového majetku velkostatkáře A. Dregra a rodiny Kinských. Zároveň bylo (v roce 1923) založeno Hospodářské strojní družstvo Beseda (nezávislé na Hospodářské besedě založené roku 1882), které v souvislosti s dokončením elektrifikace pořídilo pro společné využití elektrickou mlátičku a elektromotor.

Hostinec NA RŮŽKU - hostinský J. Kubelka

Kladruby, které hned po převratu v roce 1920 pomýšlely spolu s Pamětníkem na osamostatnění, podnikly v roce 1925 další pokus o odtřzení od Lučic, který však ztroskotal na obtížích s dělením katastru.

V roce 1927 osadní starosta Bořek prosadil postavení obecního domu se dvěma vchody (čp. 20) pro ubytování místních bezdomovců. U domu byla zbudována kůlna pro zemědělské stroje strojního družstva Beseda. V té době se také přistoupilo ke generální opravě obecní váhy, která už byla třiatdvacet let v provozu. Zároveň byl přistavěn vážní domek a nad vážním mostem vybudována střecha.

Dbalo se i o zkrášlování vzhledu obce. Podél dokončené okresní silnice od Skalky k Chárovně bylo vysazeno na šedesát třešní, které místním obyvatelům skýtaly vltaný stín i chutné plody. Byly také vysazeny lípy v okolí školy.

Třicátá léta, kdy republika stejně jako všechny země světa zápasila s obtížemi světové hospodářské krize, Lučice neztrácely činorodost, s níž vstoupily do nových poměrů samostatného stá-

tu. Zanikla sice kovářská živnost Jana Blehy v čísle 62, ale zato zde Josef Veselý otevřel kolářskou dílnu, která do té doby v Lučicích chyběla. U obce byla dokončena regulace Cidliny, při níž byl uveden do provozu válcový jez a vybudováno odbočné koryto se stavidly pro mlýnskou řeku. Mlynář J. Oliva vzhledem k regulačním změnám podnikl rozsáhlé stavební úpravy mlýna.

III. V samostatném státě

Začal nový život. Z války se navraceli vojáci, kteří ji přežili, špinaví, zarostlí, v zavšivených vojenských hadrech, někteří s jizvami po zhojených zraněních, někteří s trvalými následky na stavu svého zdraví. Z Ruska se po šesti letech vrátil legionář Václav Rohliček, oslavovaný jako hrdina a chloubka obce. Dojatě se objímali se svými ženami a dětmi i se sousedy, kteří měli rovněž to štěstí, že zůstali naživu. S chutí se scházeli v místních hostincích a vyměňovali si zážitky z front. Sčítaly se ztráty. U školy byl zbudován památník padlým. Lučických se nevrátilo 12, Pamětnických 9 a Kladrubských 6. Hospodářů se ujímali péče o své usedlosti, zvířectvo i pole a louky. Válečné zásobovací potíže dosud přežívaly svou dobu, ale život se přece jenom pozvolna vracel do normálních kolejí. V kovárně u čísla 62 kovář Bleha, nový manžel

ovdovělé Anny Křížové, znovu rozdmýchal vyhaslou výheň a rozezvučel pádnými údery osiřelé perličky. Hostinec s krámkem u čísla 7 převzal nový majitel Emanuel Tuček, jednoruký válečný invalida, který se do Lučic přistěhoval z Jaroměře.

Záhy (v roce 1920) byla zahájena stavba okresní silnice od Skalky, která odbočovala ze stání silnice číslo 11 k Chárovně, aby se napojila na „pražskou“ silnici od Lovčic. Stavba trvala sedm let až do roku 1927 a v jejím průběhu vznikla řada písniček, v nichž se těžil potřebný zavážkový materiál k zarovnávání vozovky. Menší z nich po čase zanikly a na místě největšího byla později zbudována obalovna silniční drti. Při stavbě silnice byla zároveň důkladně upravena obecní cesta pod ní, která byla částí někdejší „kolínské cesty“ spojující Chárovnu s Novým Měs-

tem. Jako navážky se využívala zemina z přilehlého obecního pole, což bylo příčinou vzniku podivného schodu mezi poli. Podél nově upravené cesty bylo vysazeno přes padesát jablek.

V rámci poválečné výstavby byly zbudovány i nové školní záchody a dřevníky. Záchody byly v roce 1983 (dvanáct let po zrušení školy) při adaptaci školní budovy zbourány.

V čele spojené obce Lučice, Pamětník a Kladruby v té době nadále působí starosta Josef Mrňák, zároveň zvolený za předsedu Okresního národního výboru, který sídlil v Chlumci a začal vydávat časopis Chlumecké listy. Kromě spojené trojice se ještě každá z jejích součástí zvolila svého starostu a zastupitelstvo. V Lučicích se místním starostou stal Josef Drahoukoupil z čísla 44.

Pro rozvoj obce měla zásadní důležitost elektrifikace, o jejíž urychlené

Nové zastupitelstvo v čele s osadním starostou Františkem Steklým se rozhodlo odbahnit cestu od váhy ke škole. Svůj záměr začalo uskutečňovat zřízováním chodníku s betonovými obrubníky v úseku od čísla 33 k hostinci.

Obec také zakoupila (v r. 1933) díl lesa u Chárovny na severní straně silnice z Pamětníka do Štítu. (Za socialismu si jej přivlastnil Čs. státní lesy, po revoluci 1989 se vrátil do majetku obce sloučené s městem Chlumec nad Cidlinou.) Pro veřejnou potřebu obec pořídila trakařový postřikovač ovocných stromů. Celá škola byla podrobena generální opravě. Dostala eternitovou střešní krytinu, nová okna, novou omítku, oplocení a delší domu měla již i nového řídícího učitele. Rekonstruován byl i most do Ocejedna, který konečně dostal důkladné březní pilíře z betonu.

Místní divadelní spolek si pořídil z výtěžku své činnosti kompletní skládací divadelní jeviště i s kulisami a oponou. Zvýšila se tak působivost ochotnických divadelních představení, která si tu již za 58 let uplynulých od první-

ho představení získala oblibu obyvatel všech tří sloučených vesnic.

V roce 1934 opět po delší době vypukl v Lučicích požár, a to ve stavení Steklých. Zasahovali samozřejmě příslušníci místního hasičského sboru s veškerým tehdejšími technickým vybavením. Na pomoc jim přijeli s motorovou stříkačkou i hasiči z Chlumce. Oheň se podařilo po urputném zápolení přemoci, takže stavení nebylo zničeno do základů a majitel, starosta obce František Steklý, je přestavěl do dnešní podoby.

Lučický sbor dobrovolných hasičů byl sice nepřilhl početným sdružením, ale zřejmě fyzicky i odborně zdatným, jak nasvědčuje skupinový snímek třicetadvaceti statných mužů, většinou v slavnostních hasičských stejnokrojích (čtyři jsou oblečeni do zásahových kompletů s popruhovým opaskem a hřebenovitou přilbou na hlavě), se starostou Josefem Mrňákem na hlavě, který byl čestným členem a podporovatelem sboru. Byla to soudržná parta, stmelená společně sdíleným nadšením pro obětavé plnění úkolů ochrany majetku a životů obyvatel sdružených obcí. Oslovovali se „bratře“ a svorně se pravidelným cvičením udržovali v náležitě akceschopnosti. Předvedli ji spoluobčanům 3. června 1932, kdy uspořádali v Lučicích jakožto střediskové obci župní Hasičský sjezd, jehož se zúčastnilo 42 dobrovolných hasičských sborů v celkovém počtu 448 mužů a 62 žen ve stejnokrojích. „Na hřišti cvičili muži se sekyrkami a ženy s tlumicemi (proudnicemi),“ píše Jaroslav Kratochvíl ve vzpomínkové stati. „Několik pamětníků vzpomíná, jak se na zahájení všichni účastníci seřadili na začátku obce a pochodovalo se k pomníku obětem 1. světové války, kde byl položen věnec a zástupci župy a místního sboru pronesli svoje proslovy. Náves byla zaplněna stánky a atrakcemi.“ Obec měla tehdy, jak se dá vyčíst z plánu pořízeného roku 1937, celkem 79 domů včetně mlýna Rakousy a čtyř domů mimo zakreslené území v blízkosti Pamětníka.

Nutno říci, že obec nejevila sklon upadat do spokojeného podřimování. Stále se něco nového dělo. Původní dřevěné sloupky elektrorozvodné byly v roce 1934, po jedenácti letech, nahrazovány traverzami s betonovým podstavcem. V místě bývalé mokřiny pod

hřbitovem byl zřízen obecní rybník, který byl napájen vodou z mlýnské řeky přiváděnou rourovým přítokem. Zaniklou Blehovu kovárnou nahradili bratři Sovové, kteří si pronajali kovárnou zařízenou novým majitelem domu čp. 49 na jihozápadním okraji obce. Stará hřbitovní zeď z roku 1877 byla přestavěna do nynější podoby. V roce 1936 byla vybudována kanalizace od okresní silnice k rybníku a zároveň byla zakončena třetí etapa úpravy zpevněné cesty odbočující od silnice do středu vesnice vybetonováním chodníkových obrubníků i na její jižní straně. Opravena byla také cesta na kolejích tvořící část někdejší „kolínské cesty“ odbočující v ohybu před náhonem z Klamose na Rtánov. Současně tu byla vysazena švestková alej, asi čtyřicet stromů (které po čtyřiceti letech bohužel odumřou v důsledku solení vozovky v zimním období).

Již v dvacátých letech se v jednotlivých domácnostech začaly objevovat rádiové přijímače, tehdy ještě technicky nevyvinuté „krystalky“ se sluchátky. Záhy se však na trhu objevovaly čím dál tím dokonalejší přístroje umožňující hlasitý poslech rozhlasu, který se stal základním zdrojem zpráv z domova i světa a také zábavy a poučení, zejména za dlouhých zimních večerů. Zprávy ovšem vyvolávaly rostoucí obavy z budoucnosti. Hitlerovo Německo v rozporu s Versailleskou mírovou smlouvou zavedlo všeobecnou brannou povinnost, vynutilo si britský souhlas k výstavbě válečného loďstva, obnovilo činnost svého mírovou smlouvou zakázaného generálního štábu a začalo usilovně zbrojit. Itálie zahájila v říjnu 1935 válku proti Habeši. Na Slovensku se nacionalisté Andreje Hlinky dožadovali autonomie a rozvraceli jednotu státu. Sudetoněmecký vůdce Konrád Henlein usiloval s rostoucí troufalostí o totéž pro Němce v Sudetech. Ke všemu ještě 14. prosince 1935 pro pokročilý věk abdikoval zbožňovaný prezident osvoboditel Tomáš Garrigue Masaryk, na jehož místo byl v napjaté politické atmosféře zvolen dosavadní ministr zahraničí Edvard Beneš.

Lučice kromě všeobecných starostí a nejistot se v té době musely vyrovnávat s místními problémy. Starosta Josef Drahokoupil, znechucený opakovanými snahami osady Pamětník o od-

tržení od Lučic, se rozhodl odstoupit z funkce starosty spojených obcí. Vyvolalo to rozepře i hospodské hádky. Řada obyvatel oceňovala jeho zásluhy, ale dávali se slyšet i odpůrci, kteří mu vytýkali, že si hledí jen Lučic a zanedbává ostatní členské obce. Výtky byly nespravedlivé a starostu Drahokoupila přiměly, aby trval na svém rozhodnutí. Na jeho funkci byl nakonec zvolen tehdy šestatřicetiletý František Mrňák z čísla 2, syn zasloužilého starosty (z let 1901-1924) Josefa Mrňáka. Rozpadlo se také Hospodářské strojní družstvo, jelikož hospodáři už měli své vlastní mlátičky a elektromotory a nepotřebovali si půjčovat družstevní. Kromě řady neblahých událostí se v té době přihodila jedna velice povzbudivá. V Novém Bydžově byla v roce 1937 založena Družstevní mlékárna, jejímž posláním bylo usnadnit zemědělcům odbyť mléka. Jejimi členy se stalo několik větších hospodářů z Lučic. Zorganizovali sběr mléka v rámci celého kraje tak, že speciální auto objíždělo vesnice a sbíralo konve s mlékem připravené k odvozu před jednotlivými usedlostmi a zanechávalo tu prázdné pro naplnění a odvoz následujícího dne. Systém družstevního sběru mléka fungoval dokonce až do doby zavedení povinných dodávek, kterou chystala zatím ještě netušená budoucnost, i když už na obzoru dění se kupila temná mračna.

V září 1937 zemřel prezident Masaryk a celý národ truchlil v obavě, že s ním odchází šťastné období života republiky. Opravdu tomu tak bylo. Německé nebezpečí se už muselo brát opravdu vážně. Organizovala se civilní protiletecká ochrana. Vydávaly se plynové masky. Prováděly se nácviky chování za leteckého poplachu a náletu. Zajišťovaly se kryty, pořádaly se přednášky a instruktáže, nacvičovalo se zatemňování oken. V pohraničí se už střídalo, noviny i rozhlas přinášely zneklidňující zprávy o ozbrojených útocích na československé vojáky, četníky i finanční stráž. V září vláda vyhlásila mobilizaci. Záložníci ze všech tří spojených vesnic nastupovali do zbraně. Byly nařízeny odvody koní. Hospodáři se s nimi těžko loučili, ale pro obranu republiky nikdo ničeho nelitoval. Očekávaly se německé nálety. Hlídky Civilní protiletecké obrany chodily po vsích s plynovými maskami v plechových pouzdrech přes

rameno. Armáda obsazovala pohraniční opevnění. Všichni lidé se připravovali na válku.

A pak přišla drtivá rána. V Mnichově se sešli představitelé čtyř mocností, Německa, Itálie, Anglie a Francie, aby rozhodli o osudu Československa. Hitler pod hrozbou války žádal anexi československého pohraničního území. Mussolini mu přizvukoval. Zástupci Anglie a Francie souhlasili. Pro záchranu míru západní velmoci obětovaly Československo, jehož představitelé nebyli k jednání připuštěni. Hitler po podepsání Mnichovské dohody položil otázku: „A co když Československo nebude souhlasit?“ Francouzský delegát odsekl zlostně: „Tak ho donutíme!“

Celá země byla v šoku. Spojenci nás zradili! Aby bylo jasno: Ani Sovětský svaz, jak se prokáže po zveřejnění zápisů sovětského vyslance v Praze Alexandrovského po roce 1989, nebyl ochoten jít kvůli Československu do

Čp. 2 - hospodář Fr. Mrňák

války s Hitlerem. Však s ním za rok podepsal pakt o neútočení a přátelství a nakonec v součinnosti s ním napadl

Polsko a uchwátíl jeho východní oblasti. (Zajatých polských důstojníků se zbavil jejich postřelením v katyňském lese.)

IV. Okupační intermezzo

Nějakou dobu se zdálo, že zmražené Československo by se mohlo udržet při životě, než se Evropa vzpamatuje a donutí Hitlera, aby mu vrátil uloupená území. Edvard Beneš uvolnil prezidentské křeslo a byl donucen emigrovat. Nově zvolený prezident Hácha přijal úřad hlavy státu jako těžkou povinnost vůči národu s odhodláním zachraňovat, co se dá. Hitler však inscenoval rozpad republiky odtržením Slovenska (14. 3. 1939) a maďarskou anexi Podkarpatské Rusi. Hácha zároveň donutil, aby ho za dané situace přijel do Berlína požádat o ochranu osamocených českých zemí, které už den předtím, 14. března 1939, na Ostravsku s předstihem začal obsazovat wehrmacht, aby předešel polskou armádu chystající se násilně připojit celé Ostravsko k Polsku. Byly to zlé časy.

Patnáctý březen 1939 byl škaredý den. Padal mokrý sníh a od časných ranních hodin české země obsazovaly motorizované jednotky wehrmachtu. Na Pražském hradě se ubytoval Adolf Hitler s početným doprovodem. Přicestoval vlakem a autem tak, aby byl v Praze dříve, než se z Berlína stačí vlakem vrátit Emil Hácha, jemuž ponechal ti-

tul státního prezidenta, i když stát přestal jeho rozhodnutím existovat a proměnil se v přívěsek Velkoněmecké říše nazvaný Protektorát Böhmen und Mähren pod vládou říšského protektora von Neuratha.

Německé vojsko v průběhu toho hnusného dne přirachotilo i do Chlumce nad Cidlinou. Československý dělostřelecký pluk, který sem byl po zaboru pohraničí přeložen z Liberce a ubytován v radiatorce, v sokolovně a na některých dalších místech, byl odzbrojen a demobilizován jako ostatně celá bezmocná armáda. Okamžitě bylo nařízeno chodit a jezdit vpravo, zaváděly se německo-české nápisy. Ze školních tříd zmizely obrazy T. G. Masaryka a E. Beneše a v učebnicích i na nápisích se musely začernovat všechny zmínky o Československu a jeho představitelích. Do popředí se drali kariérističtí kolaboranti a zrádci. Lidé až na dno duše znechucení událostmi, zklamaní a zatrpklí se uzavírali do svých domovů. Už si zase museli dávat pozor jako za Rakouska, aby neřekli nahlas něco, co by jim mohlo uškodit. Ke cti totiž zase přicházeli špiclové a donašeči.

Úředně byl pod přísnými tresty zakazován poslech zahraničního rozhlasu, který byl navzdory zákazům čím dál tím více poslouchán jako jediný zdroj pravdivých informací.

V Lučicích se na první pohled kromě německo-českého názvu obce a vývěsních tabulí na škole, obecním úřadě, hospodách a domech živnostníků zdánlivě skoro nic nezměnilo. Ale jen zdánlivě. Ve skutečnosti se změnil celý život. Obec měla tehdy 312 obyvatel, 162 mužů a 150 žen. Výstavba vesnice ovšem ustmula. Nový drátěný plot kolem obecního mrchoviště u Pamětníka a stojan s kladkovým sušákem hasičských hadic na východní hrázi rybníka byly nadlouho poslední obecně prospěšné budovatelské akce, k nimž lze přiřadit snad už jenom otevření obecního písařku na takzvané Zadní obci u Pamětníka (který se v nedalekém budoucnu stane největším těžebním ložiskem, které se promění v jezero) a zbudování betonové hrázky se stavidlem a česly pod mostem u rybníka a důkladnou opravu mostovky mostu do Ocejzna s použitím ocelových mostnic a železobetonových mostních desek.

Od 1. září 1939, kdy přepadením Polska německým wehrmachtem začala 2. světová válka, bylo nařízeno zatemnění oken a veřejného osvětlení. Zemědělcům byly podle potence jejich hospodářství stanoveny povinné dodávky mléka, obilí a jiných zemědělských produktů. Jejich neplnění bylo stíháno tresty za sabotáž válečného hospodářství. Závazným a přísně trestaným přechinem byla i nedovolená porážka domácích vepřů. Úředním příkazem byla zřízena komise pro výdej listků a poukazů pro soukromý nákup potravin, obuvi a některého dalšího spotřebního zboží. Začalo tak období řízeného přidělového hospodářství. Nikdo se nenadál, že potrvá nejenom šest příštích let do konce války, ale ještě dalších 8 let až do roku 1953.

V roce 1941, kdy Německo vojenským vpádem na sovětské území zahájilo válku proti SSSR, byla zrušena osadní zastupitelstva, takže František Steklý přestal být lučickým starostou. Obec byla spravována jako součást trojdílného celku, v jehož čele stál nadále starosta Josef Mrňák, který byl zároveň velitelem místního hasičského sboru. Jediného sdružení, které i za nových poměrů zůstalo zachováno a udržoválo si plnou akceschopnost.

I na obyvatelstvo trojboce dopadaly narůstající obtíže válečných poměrů. Platil zákaz tanečních zábav. Odumřela veškerá společenská a kulturní činnost. Ti mladší jezdili na kole do Chlumce do biografu na filmy s Adinou Mandlovou, Oldřichem Novým, Jaroslavem Marvanem a Vlastou Burianem. Ti starší chodili posedět do hospody, kde hosty nabádal nápis: Bavte se vždy podle zvyku, jen vynechte politiku. Děvčata na vdávání strádala nedostatkem příležitosti k seznamování s potenciálními ženichy. Vynahravovala si to chozením do kostela v Lučicích i Chlumci, nedělními procházkami do okolních vesnic i do města a návštěvami kolotočů a houpaček, zvláště o poutích.

Vyzrálejší ročníky ovšem podléhaly totálnímu nasazení na práci do Říše a později na kopání zákopů na Moravě, když se blížila fronta.

Konečně nadešlo jaro 1945. Na lukách naproti přes Cidlinu se někdy v dubnu dočasně utábořili uprchlíci ze Slezska. Na vozech si vezli, co jim zbylo z majetku. Zvídaví Lučičané přechá-

zeli na druhý břeh a zapřádali s nimi rozhovory. Uprchlíci, kterým se oficiálně říkalo „národní hosté“, byli zamlklí, podmaření a nejvíce moc chuti si povídat. Mluvílo se o tom večer v hostin-

Čp. 9 - hospodář J. Zima s rodinou

ci. Kdosi ze sousedů vykládal na celý lokál (už si ani nedával pozor na pusy) o svém rozhovoru s jedním ze slezských uprchlíků. Aby ho nějak utěšil, řekl mu prý německy: „Vůdce se o vás postará.“ Muž se prý ušklíbl: „Führer? Ten bude mít nejspíš dost starostí sám se sebou.“

Byla to pravda. Za necelý měsíc byli Rusové v Berlíně a vůdci nezbylo, než aby se i se svou novomanželkou Evou Braunovou v bunkru zadrželi.

Druhého května přijeli nějací chlapi na kole z Chlumce. Kdekomu na potkání sdělovali velkou novinu: „Celý město je na nohou. Lidé vyvěšují prapory! Už to prasklo!“ Pozdvižení bylo předčasné. To jen železničáři v Nymburce a v Poděbradách začali odzbrojovat Němce, jenže pro povstání ještě nebyla ta správná chvíle. Řidiči aut jezdící na Chlumec šířili cestou radostnou zvěst, že už je po válce. Jenže německé pohotovostní oddíly do večera dostaly silniční i železniční trasy Hradec - Praha zase pod kontrolu.

Až o tři dny později vypuklo ozbrojené povstání v Praze a teď už i v Chlumci začalo doopravdy. Železničáři ve stanici odzbrojovali vojáky ve vlacích, které zastavily ve stanici. Na radnici zasedl Revoluční národní výbor a major Šafránek se ujal organizace vojenského po-

vstání. Odpoledne se ozvaly výstřely za řekou v Olešnici. Správce chlumeckého velkostatku esesák Wavryk se skupinou svých podřízených u zdi hospody postřílel čtyři civilisty kvůli tomu, že

měli na klopě trikolory. Pachatelé sice ujeli do Chlumce, ale zanedlouho museli vzít nohy na ramena před ozbrojeným oddílem povstalců, které vedl hrabě Kinský v uniformě dragounského kapitána. Moci se ujal Revoluční národní výbor. Nazítří ráno ve směru od Hradce dorazila k městu po silnici německá kolona s tanky a pod hrozbou jeho zničení si vynutila průjezd. Nádraží přepadl pohotovostní oddíl požadující odevzdání zbraní. Povstalci se zatím stáhli do lesů, takže žádné zbraně Němci nenašli. Hrozili exemplárními tresty. Ale velitel místní německé strážní jednotky se Čechů zastával.

Němci už neměli čas upevnit svou moc v Chlumci. Jejich východní fronta na Moravě se zhroutila a dezorganizované jednotky prchaly všemi cestami na Západ.

9. května ráno projížděly Chlumcem první tanky a auta Rudé armády. Lidé je vítali jásotem a zasypávali je kyticemi narychlo natrhaného rozkvetlého šeríku. I mnozí Lučičti spěchali do Kladruhu a nahoru na Skalku anebo přes vodu do Chlumce, aby nechyběli u toho slavného vítání armády Osloboditelky. Všichni se radovali. Je konec německé nadvlády! Máme zase svou Československou republiku.

V. Neúplná svoboda

Zpočátku to vypadalo jako splněný sen. Začernovaly se německé nápisy. Odstraňovaly se všechny symboly Protektorátu Čechy a Morava. Z Bratislavy přiletěla do Prahy československá vláda. Z Hradu se už předtím vypařil říšský protektor, kterým byl po zlikvidovaném Heydrichovi Kurt Daluge, a nedlouho poté v autě s československým praporkem, bouřlivě vítán jásotem rozradovaných Pražanů vracel se do své prezidentské rezidence Masarykův žák, spolupracovník a nástupce Edvard Beneš s chotí Hanou. Byla obnovena Československá republika, ochuzená o Podkarpatskou Rus, ale obohacena o přívlastek lidově demokratická ve svém názvu. Mnozí lidé nechápali, proč se dávají ta dvě slova k sobě, když znamenají totéž. Postupně jim docházelo, že je to demokracie s omezeným počtem pouhých čtyř povolených stran Národní fronty, tedy demokracie tak trochu regulovaná, a tedy vlastně neúplná. Ještě horší však bylo, že s ní komunistická strana počítala jen jako s prozatímním provizoriem, než se jí podaří převzít moc zcela do svých rukou a zavést diktaturu podle sovětského vzoru, jak to stalinský Sovětský svaz požadoval od všech komunistických stran v zemích osvobozených Rudou armádou. Toto osvobození totiž, jak zatím lid a ani většina komunistů v dočasných zemích ještě nevěděli, nebylo nezištnou pomocí, za jakou je vydávala halasná propaganda, ale vojenským zabezpečením poválečné sféry sovětského vlivu, Stalinova impéria. Již v osvobozených Košicích na stranickém aktivu Klement Gottwald přiznal bez obalu, že „z taktických důvodů se zatím musí ještě posečkat se zřízením sovětské republiky, socialistického státu a praktikovat ještě nějakou dobu politiku Národní fronty jakožto uzavřeného klubu čtyř českých a dvou slovenských politických stran, do nichž speciální oddělení ÚV KSČ bude nasazovat své agenty“.

Osvobozené české země se radovaly z nabyté svobody, aniž věděly, co už se mezitím na osvobozeném Slovensku začínalo tušit, že lidově demokratické Československo není státem samostatným, nýbrž plně závislým na Sovětském svazu. Veškerou moc v ze-

mi převzaly revoluční národní výbory ustavené již v době odboje. (KSČ si už v průběhu národně-osvobozenického boje podle pokynů Kominterny přeběžně zajišťovala, aby rozhodující vliv v nich pokud možno získali komunisté.)

V Lučicích se nikdo nezúčastnil odboje ani nebojoval v žádné zahraniční armádě, takže nebylo koho vyznamenávat ani oslavovat. Dosavadní obecní úřad se zatím bez voleb přeměnil na národní výbor jen s nečetnými změnami v jednotlivých funkcích. Jeho předsedou se stal Josef Steklý. Jedním z prvních úkolů, který mu připadl, bylo ustanovení národní správy nad mlýnem J. Olivy, který byl soudně potrestán za kolaboraci a ziskné obchody. Byla to nepříjemná záležitost tím spíše, že v revoluční horlivosti národní soudy někdy údajnou kolaboraci neposuzovaly s náležitou objektivitou, takže docházelo ke křivdám, jako v případě Vlasty Buriana nebo Adiny Mandlové či dirigenta Václava Talicha. Jak tomu bylo v případě mlýnaře Olivy, nelze bez důkladnějšího prozkoumání soudních spisů spravedlivě posoudit. Exponované osobnosti byly za okupace (stejně jako později za komunistického režimu) nuceny navazovat a udržovat kontakty, které se nemusely vždy vyznačovat aktivistickým charakterem. Souzen a potrestán byl také jeden obyvatel Lučic za dobrovolný vstup do fašistické organizace Vlajka.

Přes obtíže přetrvávající z válečných poměrů začínala se československá ekonomika pozvolna uzdravovat. I lučickým hospodářům a podnikatelům se začalo lépe žít. Ve vsi se objevilo první auto, které si pořídil hostinský Josef Marek (z čísla 7). Nebylo sice nové, ale budilo pozornost a u leckoho možná i závist. (No jo, ten se má!) Čtvrtice hospodářů, Fr. Mrňák, Josef Zima, Josef Věříš a Josef Mrňák (z čísla 1, 2, 9 a 30) se složila na zakoupení traktoru. I když šlo o starší typ Lanz-Bulldog, byla to v Lučicích první vlastnovka motorizace zemědělského hospodaření.

V roce 1946 se přikročilo k realizaci zemědělské reformy navazující na předválečnou parcelaci velkostatkářské půdy z dvacátých let. Čtyřicet lučických zemědělců získalo půdu o rozloze 30 až 40 arů ze zkonfiskovaného

pozemkového majetku velkostatkáře A. Dregra a zbytkového statku Václava Macury. (Přidělování půdy se propagandisticky využívalo k získávání zemědělců pro politiku KSČ. Byl to však osídlný zisk, neboť zanedlouho bude přidělená půda zemědělcům opět odebírána při nuceném vytváření jednotných zemědělských družstev v rámci „přerůstání demokratické revoluce v socialistickou“.)

Blížily se první svobodné volby v nové republice. Strany Národní fronty začaly čím dál uprtněji bojovat o hlasy na veřejných schůzích, přednáškách, manifestacích, v novinách i letáčích. Volby se konaly 26. května. Vesničané, kteří před válkou v převážné většině volili agrární stranu, po válce zakázanou, dávali svůj hlas národním socialistům. Mnozí se však nechali lákat komunistickou agitací v mylném domnění, že KSČ jim dá půdu a otevře cestu k blahobytu. Kolchozů se nebáli, protože Klement Gottwald ujišťoval, že Československo půjde k socialismu svou vlastní, demokratickou cestou. Věřili, že zahrnuje soukromé hospodaření.

Jak volby dopadly, je známo. Komunisté v českých zemích dostali 2 205 658 hlasů, to jest 40,17 %, druhí byli národní socialisté (23,65 %), třetí lidovci (20,23 %) a poslední sociální demokraté (15,59 %). (Na Slovensku však byla KSČ ziskem pouhých 30,47 % hlasů odsunuta na druhé místo za demokratickou stranu, která skládala 60,94 % hlasů.)

Venkovské obce k všeobecnému překvapení vykazovaly velký počet hlasů pro komunisty, jejichž volební agitace slibující výhody při přidělování půdy a zdůrazňující důležitost zemědělství, vlastnictví rolnického lidu a nutnost respektování potřeb venkova zřejmě zabrala. Teprve budoucnost měla ukázat, že šlo pouze o mnohoslibné řeči k získání hlasů, zatímco skutečným cílem KSČ je vyvlastnění všech výrobních prostředků včetně půdy a likvidace soukromého zemědělství. I někteří zámožnější zemědělci volili komunisty ze sympatií k Rudé armádě Osloboditelce (z nichž vystřízlivi až po vpádu sovětských vojsk v srpnu 1968).

Vykonstruovaná smyšlená diskvalifikace agrární strany, před válkou větši-

nové strany venkova, nyní neprůkazné obvinění z kolaborace s nacisty a zraedy národních zájmů, umožnila komunistům, aby zaujali její uměle uprázdněné místo a prezentovali se jako zastánci životních třídních zájmů nejenom dělnictva, ale i rolnictva.

Z výsledků voleb vyplynula nezbytnost rekonstruovat vládu. Prezident byl s jmenováním nového vládního kabinetu nucen vyčkat až do ustavení nového, Ústavodávného shromáždění, které ho na slavnostní schůzi dne 19. června 1946 zvolilo prezidentem. Po vleklých dohadách o obsazení ministerských křesel byla konečně 2. července jmenována nová vláda v čele s Klementem Gottwaldem, se sedmi komunistickými ministry hlavních rezortů a navíc ještě osmým generálem Svobodou, nestraníkem, který jim byl nakloněn. I v Lučicích, Kladrubech a Pamětníku našla KSČ své příznivce. Někteří se dokonce přihlásili za její členy v poctivé víře ve správnost a pravdivost proklamovaných idejí, ujišťování a slibů. Byli ovšem také jedinci, kteří v členství v největší straně hledali, jak už to tak bývá, hlavně osobní prospěch bez ohledu na ideje a program.

Postupem doby však vliv komunistů na českém venkově v souvislosti se zákony o revizi pozemkové reformy, o scelování půdy, o družstevnictví, které prosazoval ministr Ďuriš, povážlivě slábl. Začaly se vynořovat obavy z nuceného vytváření kolchozů. Ďuriš, patřící k autoritativním radikálům, se rychle snažil obnovit poztrácenou důvěru maloročníků vyhlášením takzvaného Hradeckého programu prosazujícího konfiskaci půdy nad 50 hektarů pod heslem „Půdu jenom těm, kdo na ní pracují“. I v Chlumci strana zorganizovala pod sokolovnou masové shromáždění na podporu tohoto programu, který vyostřoval třídní rozpory na vesnicích. Napjatou situaci ještě dále vyhroutil nezákonný zákrok bezpečnostních složek komunistického ministerstva vnitra i s použitím jednotek armády 4. a 5. července 1947 proti účastníkům závodů uspořádaných východočeským Sbohem selských jíz v Nechanicích pod lživou záminkou, vyvrácenou usnesením Nejvyššího správního soudu, že Sbor selských jíz, který měl několik členů i v Lučicích, je odnoží zakázané agrární strany. Nechanická akce se promě-

nila v politickou demonstraci zhruba 2000 selských jezdců včetně Lučických a 15 000 diváků z Čech, Moravy i Slovenska proti komunistům.

Souběžně s touto mocenskou zvůli vládnoucí strany se v té době projevilo, že Československo v podstatě není suverénním státem a musí se podřizovat vůli stalinského Sovětského svazu. V červnu vláda Spojených států nabídla evropským zemím včetně Československa rozsáhlou hospodářskou pomoc k nápravě válečných škod podle takzvaného Marshallova plánu. Československá vláda se 4. července za předsednictví Klementa Gottwalda usnesla pozvání k pařížským poradám o této naléhavě potřebné pomoci přijmout. Za 5 dnů nato odjela do Moskvy vládní delegace v čele s Klementem Gottwaldem, Janem Masarykem a Prokopem Dřtinou k projednání obchodních styků. Stalin si překvapivě zavolal Gottwalda stranou a za zády ostatních delegátů mu oznámil, že přijetí pozvání na pařížskou konferenci by se z hlediska sovětské vlády rovnalo porušení československých spojeneckých závazků a že z toho důvodu Československu účast na konferenci zakazuje. Gottwald ani neměl odvahu svěřit se s tímto zákazem svým ministrům, takže ti se to dozvěděli až při společné audienci u Stalina. Gottwald si samozřejmě nemohl dovolit Stalinův příkaz odmítnout. Okamžitě z Moskvy telefonoval do Prahy, aby byl československý souhlas s účastí na pařížských poradách ihned odvolán. Důvody byly nesmyslné. Přijetí pomoci, která by naší válkou narušenou ekonomiku postavila na nohy, nikterak nenarušovalo naše vztahy k Sovětskému svazu a nevyžadovalo zaujímání stanovisek odporujících československo-sovětskému spojení. Stalinův zákaz zbavil Československo možnosti získat pomoc, která zejména po neúrodě způsobené toho roku katastrofálním suchem, byla naléhavě potřebná. Zvláště, když sovětské mimořádné dodávky obilí, poskytnuté Československu z politických důvodů na úkor hladovějícího sovětského lidu jako náhrada za zmařenou americkou pomoc, naprosto nestačily k vyřešení tíživých ekonomických problémů země.

Vládní delegáti včetně Klementa Gottwalda se vrátili do Prahy jako po výprasku. Roztrpčený Jan Masaryk si

v soukromém rozhovoru s Ivanem Herbenem postěžoval: „Jel jsem do Moskvy jako ministr suverénního státu a vrátil jsem se jako Stalinův lokaj.“ Diktátor Sovětské svazu Josef Visarionovič Stalin dal nyní otevřeně najevo, že je i diktátorem Československé lidové demokratické republiky.

Pokud se někdo domníval, že zvláštností československé cesty k socialismu, o níž při různých příležitostech mluvil Klement Gottwald, bude zachování parlamentní demokracie a státní samostatnosti, podléhal omylu, z něhož byl událostmi záhy vyveden.

Na příkaz Kominformy (která byla novodobou replikou za války na oko zrušené Kominterny jakožto stalinské organizace pro šíření jeho mocenského vlivu ve světě) Klement Gottwald poslušně rezignoval na slibovanou československou cestu k socialismu. Na pokyn z Moskvy přikročil začátkem roku 1948 k proměně Československa, které bylo tehdy už jediným, posledním ostrůvkem parlamentní demokracie (i když s omezujícím přívlastkem „lidová“) v sovětské zájmové sféře, ve stát diktatury proletariátu podle jednotného Stalinem povoleného vzoru. Počínal si obratně. Nejprve kádrově ovládl Bezpečnost a do značné míry i armádu. Poté zatvrzelým neplněním jistého vládního usnesení vyprovokoval nekomunistické ministry ve své vládě k rezignaci. Tuto legální demokratickou formu nesouhlasu označil za „zradu Národní fronty“ a „pokus o protivládní puč“. Tím odstoupivší ministry postavil mimo zákon a pod pláštěm likvidace údajného pokusu o puč zahájil mocenský převrat ve své režii podle pokynů kominformního ústředí s nasazením Bezpečnosti, nově vyzbrojených Lidových milic, operativně organizovaných akčních výborů Národní fronty, které se ujaly kádrové čistky v celostátním měřítku, organizováním mimoparlamentních nátlakových akcí, jako byl sjezd závodních rad, zemědělských komisí, generální stávka, ustavovací sjezd Svazu československo-sovětského přátelství za přítomnosti bývalého sovětského velvyslance Valeriana Zorina či tábory lidu. Celá země i její unavený, vážně nemocný prezident byli systémem násilných tlaků oděných do hávu ústavnosti donuceni volky nevolky s rozličnou mírou vnitřní přesvědčenosti a upřím-

ného souhlasu přijmout Gottwaldovo řešení vládní krize, které bylo ve své podstatě skrytým mocenským pučem, proměnou demokracie v diktaturu pod oslavným názvem „vítězství pracujícího lidu“. Brzy také abdikoval nemocný prezident Beneš a zanedlouho zemřel Klement Gottwald a premiérem se stal Antonín Zápotocký. Ještě předtím, 10. března, za podivných a dodnes řádně nevysvětlených okolností zahynul po pádu na nádvoří Černínského paláce ministr zahraničí Jan Masaryk (nejpravděpodobněji vyhozený z okna ve 2. poschodí likvidačním komandem NKVD).

Komunistický mocenský převrat proběhl i v Lučicích stejně jako v Kladrubech a Pamětníku. Stranické organizace rozhodly o ustavení shora nařízených akčních výborů Národní fronty, které zajišťovaly očistu veřejné správy i všech podniků, organizací a institucí v okruhu své územní působnosti od všech odpůrců komunistické nadvlády. Obec byla řízena místním národním výborem složeným převážně z komunistů pod kontrolou akčního výboru. Vedoucí úlohu KSČ v té době, jak zaznamenal obecní kronikář, „ještě posilovali tzv. újezdni tajemníci, kteří na obce dojížděli zajišťovat chod administrativy v dané politické linii. Ostře sledovaným předpokladem pro vykonávání veřejných, řídicích a rozhodovacích funkcí byla oddanost režimu, politická uvědomělost a spolehlivost. Při omezeném výběru kandidátů z těchto hledisek muselo v obci docházet k tomu, že ve výboru místní organizace KSČ (vedené Josefem Musilem) i v MNV museli být titíž lidé.“

Někteří z členů akčních výborů doopravdy věřili, že ve službách strany a lidu zachraňují zemi před pučem reakce, aniž si uvědomovali, že sami pomáhají pučem nastolit namísto demokracie komunistickou, Stalinovi podřízenou diktaturu. Někteří se proto chovali jako železní bolševičti revolucionáři ze sovětských filmů.

Nastala nová, totalitní éra poválečné historie obce, charakterizovaná úsilím o socializaci venkova.

Předseda místního národního výboru Josef Steklý odešel na řídicí funkci do chlumeckého ČSAD, podniku, který se jeho zásluhou stal patronátním

podnikem Lučic, a na jeho místo byl rozhodujícími politickosprávními orgány jmenován Alois Petržílek z Kladrub (čp. 44). Jednou z prvních akcí programu socialistického zvelebování vesnice bylo zakoupení nové ústředny veřejného rozhlasu, který si obyvatelé Lučic pořídili svépomocí již před dvěma lety v náhradu za obecního bubeníka, který do té doby vyhlášoval ústně všechny oznámení, výzvy, usnesení a vyhlášky.

Svěcení náhradního zvonu u lučického kostela v r. 1942. (Původní velký zvon „byl odebrán“, roztaven a použit k vojenským účelům ve druhé světové válce)

Družičky (uprostřed): Pešková Marie, Matoušková Helena
Zleva: Zimová Marie, Macurová Miluše
Lučice: Prchalová Marie, Krejčová Ludmila, Janouchová Věra, Veselá Vlasta, Jandová Marta, Macurová Marie, Macurová Marie

Rozhlas byl důležitým prostředkem ovládnutí veřejnosti. Ústřednu MNV pořídil z peněz, které místním zemědělcům vyplatila pojišťovna za škody vzniklé neúrodou v předchozím roce.

Hned následující rok se začalo s likvidací soukromých podniků a živností. Byla zrušena hostinská živnost „U Horynů“ (čp. 8). Skončil také provoz znárodněného pamětnického mlýna Rakousy, který nevykazoval žádoucí ekonomické výsledky. Ve východní části obecního domu byla zřízena veřejná prádelna vybavená kotle, pračkou, vanou a mandlem. K domku obecní vlahy byla přistavěna sběrna mléka, které zemědělci povinně odváděli již od dob německé okupace. (Mléko, soustřeďované doposud v hostinci, odebírala družstevní mlékárna v Novém Bydžově.) Skončilo provozování místní kolářské živnosti a kovářny v čp. 49.

Předseda MNV Petržílek byl po ročním působení ve funkci z neznámých důvodů odvolán a na jeho místo byl do voleb dosazen místopředseda Ladislav Malý z Pamětníka (čp. 2). Ještě před odchodem z funkce zorganizoval svépomocnou obnovu zříceně hřbitovní zdi. Volby do národních výborů, které se konaly v roce 1950, skončily jako všechny volby za vlády KSČ více než devadesátiprocentním souhlasem voličů s kan-

didáty Národní fronty, kteří byli z nadpoloviční většiny členy KSČ. Novým předsedou MNV sdružených obcí se stal Josef Musil z čp. 57.

V tom roce se začalo i v Lučicích projevovat všeobecně zjišťované vylidňování vesnic. Část zemědělců se odstěhovala do pohraničí a mnozí mladí ponechávali starost o hospodaření rodičům a sami dávali přednost životu ve městě, kde si našli zaměstnání, byt a kde často i založili rodinu.

Z Lučic, jak píše kronikář, „odešly „za lepším“ do severního pohraničí rodiny ze stavení čp. 64 a 71. Po usazení v nových usedlostech po Němcích své původní nemovitosti prodali respektive pronajali.“ V Lučicích v té době místní písmák Josef Bořek napočítal 275 obyvatel (o 36 méně než v roce 1940).

Znárodněný lučický mlýn, který se nacházel ve správě Východočeských

mlýnů, byl pro nerentabilitu provozu uzavřen. Objekt převzal do péče Okresní národní výbor v Novém Bydžově. Telefonní linka zrušeného mlýna byla použita k zřízení veřejné telefonní hovorovny v hostinci čp. 7.

Politickosprávní instituce začaly v roce 1951 zesilovat tlak na socializaci vesnice. Hostinec a obchod Josefa Marka (č. 7) přešly nuceně do vlastnictví a správy novobydžovského Spotřeb-

„Protože až na výjimky od samotných zemědělců žádoucí iniciativa pocho-pitelně nepřicházela, byly k účinnější přesvědčovací kampani využity uvědo-mělé kádry pracující třídy z takzvaných patronátních závodů, vojenských útva-rů apod.“

Patronem Lučic se stal závod Čs. automobilové dopravy (ČSAD) v Chlumci, mezi jehož zaměstnanci byla řada Lučičanů včetně ředitele Josefa Steklé-

podář Václav Rohlíček z čp. 5 i s man-želkou odsouzen na půl roku do vě-zení za „překážení socializaci“ a hned vzápětí ke konfiskaci majetku a zákazu pobytu na novobydžovském okrese po dobu 10 let. O těchto sankcích rozho-dovaly okresní orgány, nikoliv však bez účasti místních činitelů (v okolních ob-cích mělo přesvědčování lidštější prů-běh).“ Kronikář dodává: „Po návratu - už v důchodovém věku - museli oba man-

vrátili do vesnice až v roce 1962. Zkon-fiskovanou část majetku dostanou zpět až po listopadové revoluci.

Dnes je každému jasné, že tyto kru-té a zločinné metody takzvané sociali-zace venkova, okopírované podle sovět-ského vzoru, byly jedním z osudových omylů bolševické revoluce. Vždyť nikdo z majitelů prosperujících zemědělských usedlostí se jich nedomohl jinak než tvrdou prací a hospodářskou zdatnos-tí několika generací rodu a nikdo ne-měl právo je za jejich majetnictví trestat jako za provinění a bez náhrady jim je zcizovat. Totéž platí o znárodnování obchodů a živností, které nebylo ni-čím jiným než státem organizovanou loupeží. Nicméně i v Lučicích, stejně ja-ko všude jinde, bylo nakonec v březnu roku 1958 založeno jednotné zeměděl-ské družstvo, jako poslední v novobyd-žovském okrese. Jediný, kdo nevstoupil do družstva, byl hospodář Antonín Patočka, který byl pak celá následu-jící léta vystaven všemožným potížím a ústrkům.

Předsedou byl zvolen Antonín Věříš z čp. 63, kterého později vystřídal Jan Horyna, po jehož rezignaci v roce 1963 převezme předsednictví Josef Kukla z čísla 40. Ten se po dvou letech vzdá funkce, do níž bude poté znovu zvolen Antonín Věříš. Družstevníci manifes-tačně rozorali (mnohý jistě s hořkostí na dně duše) svá pole. Jediným soukro-mým nedružstevním hospodářstvím zů-stala jako ostrůvek v rozbouraném mo-ři usedlost čp. 39, jejímž majitelům nadcházelo údobí úřední nepřízně, ústrků a potíží. Družstvo, které si zří-dilo úřadovnu a skladiště v obytné čás-ti zkonfiskované usedlosti č. 5 s paralel-ní telefonní přípojkou z veřejné hovorovny v hostinci, obsadilo i hospodářskou část usedlosti čp. 5 a stáje u mlýna. Dobytek z chlévů a stáji jednotlivých družstev-níků se za všeobecného smutku umis-ťoval do společných krávnů a stáji v čís-le 5 a 59.

Lučické družstvo, zejména v počá-tcích, jako všude jinde zápasilo s potí-žemi plynoucími z nezkušenosti s ko-lektivním hospodařením a nedostatkem odborně kvalifikovaných pracovníků. Snaha o rentabilitu hospodaření si vy-nucovala využívání zkušeností i odbor-ných znalostí „kulaků“, jako byl Josef Mrňák (ročník 1928) využívaný ve funk-ci agronoma. Později působil jako ag-

ronom Ota Karkoš (syn kulaka a vo-ják PTP).

V té době již sedm let Lučice žily jako samostatná obec, neboť Kladru-by se před volbami roku 1955 připoji-ly k Chlumci nad Cidlinou a Pamětník se osamostatnil, přičemž pod jeho sprá-vu připadly i původně lučické domky na Zadní obci a mlýn Rakousy. V sou-vislosti s touto změnou poklesl počet žáků v lučické škole tak, že bylo nutno přejít k jednotřídnímu vyučování. Zá-roveň zakončil své 25leté úspěšné pů-sobení na zdejší škole její řídící učitel Karel Zubatý. V sedmdesátých letech na lučické škole působila učitelka Jar-mila Bydžovská, která se velice zaslou-žila o kulturní život obce organizováním veřejných vystoupení žáků. Stejně si počínala Anežka Konecká, která s dět-mi nacvičovala tanečky, recitace básni-ček a sborové zpěvy. Hluboká zbožnost ji vedla k tomu, že se za komunismu přes nepřízeň úředních míst záslužně starala v rámci možností o údržbu chát-rajícího kostela. Na jeho opravu věno-vala dokonce celý svůj majetek včetně peněz, které získala prodejem domku. Její zásluhou se podařilo uchovat pa-mátečnou stavbu kostela ve využitel-ném stavu. Prospěla obci i jako kni-hovnice a logopedka, která učila děti s vadami řeči správné výslovnosti. (Ve školní roce 1970/71 bude škola pro nedostatek žáků uzavřena.)

Pro malý počet místních myslivců zanikla také Lidová myslivecká společ-nost Lučice. Na levém břehu Cidliny ji nahradila LMS Klamoš - Nové Město, na pravém břehu LMS Chlumec nad Cidlinou.

Obec spravoval MNV, v jehož čele se během let vystřídala řada předse-dů: Josef Musil, Ladislav Malý, Jaroslav Steklý (č. 12), Rudolf Landa, Rudolf Kubík, František Bergman (z čp. 61). Střídání proběhlo i na místě tajemní-ka, kde působil Josef Věříš (z č. 69), Jo-sef Musil a Zdeněk Hataš st.

Nutno konstatovat, že v průběhu let se v Lučicích vykonalo leccos užiteč-ného. Byla vybudována školní tělocvič-na s potřebným vybavením, vyštěřko-vána a vyasfaltována cesta od okresní silnice ke mlýnu, cesta podél školy k sta-vení č. 10 a od okresní silnice na „stráž“ k čp. 57. Z bývalé sýpky konfiskované usedlosti čp. 5 zřídilo Spotřební dru-zstvo Jednota samoobslužnou prodejnu

smíšeného zboží, jejíž vedoucí se stala V. Šedivá ze Štítu. (V důsledku toho byl zrušen krámek u hostince.) Od Kubel-ků (čp. 6) byl vykoupen pruh pozemku k rozšíření cesty podél usedlosti čp. 37. Péči Jednoty se přikročilo k moderni-zaci hostince č. 7. Z bývalého krámku byl zbudován výčep a v sále zasazena velká moderní okna. Nově byla ocej-chována obecní váha. Vybetonovány chodníky na školním dvorku a zbudováno rámové oplocení. Zasazeny obrub-níky k chodníkům kolem školy i k ces-tě před školou a podél školy. Zvonice konzervována nátěrem vyjetým olejem. Rozvodné závody v dohodě s obcí zří-dily nové polní vedení 35 kW do Lu-čic. Byla vyasfaltována okresní silnice probíhající Lučicemi. Prostranství před školou bylo z iniciativy předsedy MNV Landy upraveno jako park. Došlo k re-novaci asfaltového povrchu místních komunikací. Vysázeno 600 topolů na obecních travnatých pruzích. Uskuteč-nila se modernizace vnitřního vybavení školy (pořízen vodovod, zaveden třífá-zový proud, ve třídách instalována umy-vadla s kachlovým obložením, položena nová podlaha v tělocvičně).

I místní JZD se vyhrabalo z počá-tečných nesnází. Postavilo drůbežárnu „Na Pískách“ (za čp. 17). Od Strojní trak-torové stanice v Chlumci převzalo dva traktory a postavilo pro ně garáž u ces-ty za čp. 37 v ulici, která dostala název ulice Traktoristů. Postavilo dvě sklado-vací haly v areálu za čp. 2 (původně bu-dovanou jako krávn).

Rok 1968 od samého začátku při-nášel závažné společenské změny, kte-ré slibovaly rozsáhlé reformy sovětské-ho modelu socialismu, který se u nás neosvědčoval. Nástup nového stranic-kého vedení Alexandra Dubčeka s jeho programem „socialismu s lidskou tvář“ podnítil celospolečenský zájem o eko-nomickou i politickou obrodu společ-nosti. Docházelo i k výměně zdiskredi-tovaných funkcionářů za demokraticky smýšlející stoupence „pražského jara“.

Neostalinské stranické a vládní gar-nitury v ostatních zemích Varšavské smlouvy dirigované sovětským generál-ním tajemníkem Leonidem Brežněvem z obavy, aby se československé refor-mační hnutí nepřeneslo jako náказа i k nim, zkoušely domluvami, výzvami a hrozbami československý pokus o mo-demizaci socialismu zarazit. Nakonec

Okresní dožínky 1946 - Chlumec n. Cidl.

Zleva: Zubatý Karel, Mrňáková Alena, Drahoukupil Oto, Prchalová Marie, Steklý František, Zimová Marie č. 4, Drahoukupil Vít, Horynová Marie, Landa Rudolf, Baudyšová Anna, Janouchová Věra

První řada: Kmoníčková Hana a děti

ního družstva Jednota. Majitel mohl být rád, že ho v podniku ponechali jako vedoucího. Do obchodu byl jako prodavač dosazen Jan Holeček z Pamětníka. (Říkalo se mu „pane nebo soudruhu vedoucí“.) Nuceným způsobem byly od lučických zemědělců vykoupeny za nepatrnou úřední cenu vybrané zemědělské stroje, které se pak přidělovaly „do začátku“ nově vzniklým družstevníkům v okolí.

Kronikářský záznam zachytil obrysy tehdejší úporné snahy stranicopoli-tických a správních orgánů sdružit rolnická hospodářství na vesnicích do družstev po vzoru sovětských kolchozů:

ho. „Oproti okolním obcím však v Lučicích nebyly agitační výsledky dlouho uspokojivé, a tak se muselo „přitvrdit“ shora. I zde se otevřela tzv. kulacká otázka. Pro selský původ byl vojenský branec Josef Mrňák z usedlosti čp. 30 přidržen k tříleté službě v nechvalně známých jednotkách PTP. Dalším opatřením bylo předepisování těžko splnitelných dodávek zemědělských produk-tů největším zemědělcům, kteří pocho-pitelně nejméně stáli o kolektivizaci. Neplnění dodávek bylo přitom klasi-fikováno jako trestuhodná sabotáž zásobování pracujících. Pod takovou zá-minkou byl na počátku roku 1953 hos-

želé dožít v nájmu, protože v jejich zkon-fiskované usedlosti sídlilo družstvo. Oba si museli k nepatrnému důchodu ještě přivydělávat na živobytí tvrdou prací.“

O žních byl nařízen úřední výmlat v usedlosti Františka Mrňáka (čp. 2) pro údajné neplnění dodávkových po-vinností. V rámci zostřování třídního boje byl jako „vesnický boháč“ (kulak) i on obviněn z údajného překážení so-cializaci a odsouzen do vězení a vy-hoštěn mimo okres Nový Bydžov na dobu 10 let. (V době svého vyhoštění žil u dcery v Roudnici u Hradce Králové.) Zároveň byla rodina postižena kon-fiskací poloviny majetku. Mrňákovi se

nás v srpnu 1968 moskevský socialistický papež křížovou výpravou vojsk pěti armád Varšavské smlouvy poučil, že jsme opravdu v roce 1945 nebyli osvobozeni, nýbrž pouze navlečení do jiného chomoutu a že musíme táhnout nikoli podle svého uvážení, ale tak, jak se nám poroučí. Sovětská okupační vojska, usazená v Československu pod záminkou dočasnosti navždy, pomohla zorganizovat puč proti Dubčekovi a jeho stoupencům, a tím i proti demokratickým reformám pražského jara

ku, že v zimě napadlo tolik sněhu, že obec byla několik dnů odříznuta od okolí. Autobusy do Přelouče jezdily přes Olešnici, Levín, Pamětník a Lučice do Štítu. Mezi Lučicemi a Chárovnou bylo naváto tolik sněhu, že silnice byla zcela neprůjezdná. Sníh ztvrdl tak, že musel být rozoráván traktorem s pluhem. Následující rok se družstvo zmožilo na získání kombajnu pro sklizeň obilí, takže napříště již nebylo odkázáno na služby chlumecké Strojní traktorové stanice. Nicméně hospodářské výsledky

obě družstva do správy státního podniku Velkovýkrmny Praha, závod 07 Chlumeck nad Cidlinou. Převod byl zdůvodněn plánem modernizace zemědělské výroby k odstranění těžké ruční práce.

Nová podniková správa ve skladovém areálu za čp. 2 dala instalovat sušičku obilí, která si vyžádala zřízení silnější přípojky od transformátoru. Převodem družstevního majetku k Velkovýkrmnám došlo v podstatě k zestátnění majetkových podílů, s nimiž jednotliví

sefa Musila). Zanikla kovárna v čp. 49, pro kterou již nebylo uplatnění, neboť v Lučicích se přestalo používat jako tažných zvířat koní. Nahradily je traktory. Podnik Silnice Hradec Králové si přes nesouhlas Lučičanů prosadil rozšíření a zmodernizování lučické obalovny dříví. Evelyn Kutlvašerová se vrátila jako vedoucí do hostince čp. 7. Obecní dům byl smluvně uvolněn a posléze prodán Velkovýkrmnám k využití. V roce 1980 vznikl v noci požár ve vilce Marie Vosáhlové za její nepřítomnosti. Lučickým požárníkům přijeli na pomoc i požárníci z Chlumce a Olešnice. Oheň se podařilo zlikvidovat.

Následující rok 1981 se po volbách do samosprávy stal předsedou MNV František Bergman z čp. 61. Tajemníkem zůstal Zdeněk Hataš st.

Roku 1984 je v kronice zaznamenáno tragické neštěstí. Na pozemek zvaný „Na Kopě“ se zřítilo vojenské letadlo MIG 19 z pardubického letiště. Oba letci bohužel zahynuli. V prodejně SD Jednota u čp. 5 po Marii Hatašové, která po 20letém působení odešla do důchodu, nastoupila jako vedoucí Hana Lancová.

Lučice měly tehdy, jak bylo zjištěno při sčítání lidu z roku 1981, o 5 stavení více než v roce 1950 (2 rodinné domky, 2 chaty a chlév), ale zato o 96 obyvatel méně (81 mužů, 98 žen). Obec za daného stavu čím dál obtížněji řešila problémy každodenního života i další výstavby a zajišťování obecní samosprávy. S uvážení omezených možností samostatné existence Lučic Okresní úřad v Hradci Králové (zřízený v roce 1960 po zrušení novobýdžovského okresu) doporučil již v roce 1984, aby se obec připojila k Chlumci nad Cidlinou jako jeho autonomní městská část. Na zasedání pléna MNV byla tato záležitost projednávána za přítomnosti místopředsedy ONV Feistauera a tajemníka MěNV Chlumeck nad Cidlinou Pavla Sameše a 26 občanů Lučic. Účastníci schválili usnesení, že od 1. 7. 1985 bude veškerá správa obce předána pod MěNV v Chlumci nad Cidl. Od voleb do národních výborů bude v Lučicích působit pouze občanský výbor č. 12. Dosavadní předseda MNV v Lučicích Bergman se stane zástupcem obce v radě MěNV.

Nastalo zcela nové údobí historie obce Lučice, která se stala součástí Chlumce nad Cidlinou stejně jako Pa-

mětník. Z významnějších událostí, které se k němu vážou, stojí za připomenutí oslava 80. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů, která byla z iniciativy Jaroslava Kratochvíla z čp. 3 uspořádána na místním hřišti. Součástí pestrého programu s předvedením zrenovované stříkačky a s ukázkami hasičského záslahu bylo i vyznamenání nejstaršího člena sboru Josefa Mrňáka st. Touto oslavou prospěšně ožila činnost hasičského sboru (tenkrát nazývaného Sborem požární ochrany), který se stal duší veškeré sportovní, společenské i kulturní aktivity v Lučicích.

Po volbách v roce 1986, kdy se předsedou chlumeckého MěNV stal Zdeněk Solar, zastupovali v něm Lučice Jiří Musil a Blanka Loudová. Funkce předsedy lučického občanského výboru připadla Jiřímu Koubkovi. V téže roce byla slavnostně otevřena svépomocně vybudovaná prodejna smíšeného zboží, takže dosavadní prodejna zřízená v zkonfiskovaném stavení usedlosti čp. 5 mohla být po třiceti letech přestěhována do novostavby.

Vitným pokrokem bylo zavedení autobusového okružního spojení Chlumeck - Olešnice - Levín - Pamětník - Lučice - Chlumeck v roce 1987 každé úterý a čtvrtky. Spoj vhodně doplňující dosavadní autobusovou dopravní síť zařídil a finančně dotoval MěNV Chlumeck nad Cidlinou.

Následující rok na jaře došlo k nehoďe, jakou si lidé připomínají celá léta. Před lučickým jezem byli s použitím autojeřábu s velkými obtížemi vyloveni dva mrtví koně zapřažení do vozu. Majitel se s nimi v Malých Výklekách nerozvážně pustil přes rozvodněnou Bystřici poblíž dvora Ostrov, kam jel připouštět klisnu, a proud je strhl a povalil. Protože se koně nemohli vyprostit z postrojů, utonuli.

Nadešel rok 1989. U obecní kroniky téměř symbolicky vystřídal dosavadní kronikář Jaroslava Kratochvíla st. z Lučic (č. 3) nový kronikář Zdeněk Hataš, který byl posledním 10 let stálým členem místního národního výboru a od roku 1985 jeho tajemníkem. Zaznamenal obnovení činnosti Svazu požární ochrany (zvláště mladých požárníků) pod vedením Jana Loudy a Jiřího Končického z Kladruha a chvaly-hodnou činnost dalších organizací, ZO Českého svazu žen, Pionýrské sku-

piny Boženy Němcové pod vedením Blanky Loudové, Českého rybářského svazu, Mysliveckého sdružení.

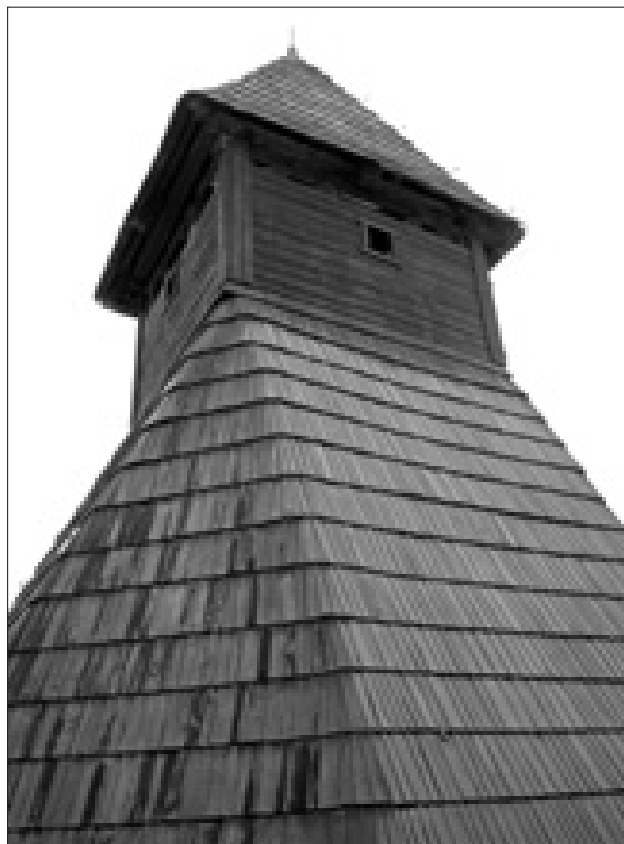
Postěžoval si na nezájem obyvatel o novou prodejnu, která je kvůli malým tržbám nedostatečně zásobována a přestává být oblíbeným a osvědčeným vesnickým centrem a prostředníkem ve vyřizování veřejných i osobních záležitostí.

Pochvaluje si dobře fungující rozvoz plynu, čištění komínů i služby poskytované povolenými živnostmi: dámské krejčovské Zdeňky Kaněrové (čp. 51) a řezníka - kruponáře Václava Midlocha z čp. 18.

S uspokojením konstatuje příznivou dopravní situaci využíváním vlakových a autobusových spojů z Chlumce a rostoucího počtu soukromých osobních automobilů.

Stěžuje si však, že po spojení s městem Chlumcem se zhoršila možnost telefonního spojení se světem: „Číslo někdejšího národního výboru dosti svévolně zabral chlumecký NV pro svoje účely, a tak se uvolněné vedení použilo pro novou prodejnu, ze zrušené staré prodejny byl telefon přeložen do školy pro potřeby občanského výboru, a tím přestal být veřejný... Slibovaný telefonní automat pro lučickou veřejnost zřízen nebyl...“ (K jeho zřízení došlo až později.)

Již v průběhu roku se množily známky rostoucí nespokojenosti obyvatelstva s režimem Gustáva Husáka a Milouše Jakeše, tvrdšíjné ignorujícím Gorbačevem podněcené demokratické reformy. Opozice, nejvýrazněji reprezentovaná organizací Charta 77, organizovala čím dál častější protestní akce s celospolečenským dosahem, až posléze 17. listopadu 1989 zorganizované vzpomínkové akce u příležitosti Mezinárodního dne studentského v Praze přerostly v mohutnou protivládní demonstraci. Násilný zákrok pohotovostních oddílů Bezpečnosti vyvolal stávky a masové demonstrace proti režimu, které se rozšířily po celé zemi a vyvrcholily generální stávkou. Vzplanula takzvaná „sametová revoluce“ vedená většinovým sdružením Občanské fórum. Husákovský režim vlády jedné strany byl svržen a po jedenačtyřiceti letech obnovena v republice demokracie hlásící se k odkazu T. G. Masaryka a E. Beneše. Kronikář Z. Hataš svědomitě zaznamenal, jak se

Dřevěná zvonice

Vazba zvonice

a nastolením normalizačního režimu Gustáva Husáka zajišťovat poslušný návrat Československa do starých kolejí jako jedné z provincií sovětského impéria.

Ves Lučice v průběhu normalizace, kdy lidé po invazi vojsk ztratili elán, měla dost starostí s hospodařením družstva a využitím omezených možností pro výstavbu obce. Nepodařilo se udržet při životě družstevní drůbežárnu. Nejenže nic nevynášela, ale ještě se na ni muselo doplácet. Nakonec nezbylo, než ji v roce 1970 zrušit a celý areál opět rozorát na pole. Z pozoruhodných událostí toho roku 1970 stojí za zmín-

lučického družstva se povážlivě zhoršovaly. Hospodaření družstva naráželo na problémy, neboť stranické a státní instance jeho nekomunistickému vedení nijak zvlášť nepřály. Přesto družstvo vykazovalo vcelku dobré výsledky. Jeho pracovní jednotka dosahovala vyšších hodnot než v řadě družstev na Chlumecku. Nemařou zásluhu na tom měl podle svědectví pamětníků i Josef Zima (z č. 9) vzorným vedením účetnictví. Z vyšších míst vzešel nátlak, aby se poměrně úspěšné lučické družstvo sloučilo s méně úspěšným olešnickým družstvem. Tomu se Lučičtí vzpírali, takže nakonec bylo rozhodnuto převést

hospodáři vstoupili do družstva při jeho zakládání. Odstupné, které obdrželi současní členové družstva podle příslušných pracovních jednotek, zdaleka nepokrylo ztrátu rodového majetku.

V obci, spravované v té době předsedou MNV Rudolfem Kubíkem a tajemníkem Josefem Musilem, se kromě převedení místního družstva do správy Velkovýkrmnů nedělo nic významnějšího. Obec se přizpůsobovala normalizačním poměrům. Byla založena organizace Socialistického svazu mládeže za předsednictví Zdeňky Hataše mladšího (zatímco jeho otec Zdeněk Hataš st. nahradil onemocnělého tajemníka Jo-

tato dějinná událost dotkla života v Lučicích: „Je už historiky příznačné, že na venkově se politické změny prosazují nedůvěřivě a rozpačitě - příliš na tom nemění ani okamžitá dnešní informovanost... Ani v Lučicích se nic ‚revolučního‘ neprojevovalo - snad to souviselo i s onou ‚sametovostí‘ československé revoluce. Snad nejnapadnější bylo přibývání revolučních plakátů, nejspíš však nalepovaných lidmi odjinud. Jen největší nedočkavci chodili vychutnávat náhlé

blaho svobodného projevu na shromáždění Občanského fóra do Chlumce či do Hradce a ti zvláště nedočkaví dokonce do Prahy. Jinak celkem nic tu vážnou politickou změnu v Lučicích nepřipomínalo - snad také proto, že skoro nikdo (veřejně vůbec nikdo) to kácené nedemokratické a úpadkové zřízení nebránil a neobhajoval. Ovšem nebylo by to úplně a porušilo by to tradici, kdyby si někteří Lučičtí nespíš šli na prvých srazích Občanského fó-

ra v Chlumci honem vyřizovat svoje osobní účty...“

Začalo nové, demokratické údobí života Lučic v těsném sepětí s městem Chlumec nad Cidlinou, jehož správy se v roce 1990 po volbách do samosprávy ujal starosta Ing. Jaroslav Štěchovský s místostarostou Karlem Honcem. Lučice zastupovala Blanka Loudová. Řešení místních problémů v obci se ujala volená osadní komise s předsedou L. Plhákem z čp. 19.

VI. Současnost

Historii tohoto nového údobí píše ubíhající čas. I v Lučicích nastaly změny. V roce 1990 se ustavil nový osadní výbor s předsedou Ladislavem Plhákem a členy Rudolfem Kubíkem, Václavem Midlochem ml., Zdeňkem Hatašem ml.

Hostinec Na Růžku se stal oblíbeným místem pro přátelská posezení i společenské akce (taneční zábavy, plesy, dětské karnevaly) i schůze a veřejné i soukromé oslavy. Bohužel ještě téhož roku v září se majitel stal obětí tragických

novali práci v obecní komisi. Za jejich působení byla provedena velkorysá rekonstrukce parku před školou a výstavba veřejného vodovodu. Hlavní rozvod byl dokončen. Zbývalo zřídit přípojky k jednotlivým domům.

Mlýn

a Vladimírem Mrňákem. S velkým počátečním nadšením se ujal řešení aktuálních úkolů samosprávy. Bohužel nedokončil celé volební období v úplném složení. Nepodařilo se také splnit většinu plánovaných akcí, které se tak odsunuly na pozdější dobu.

V době úřadování Plhákova výboru koupil od restituentů už nejméně dvacet let neprovozovanou hospodu v značně zchátralém stavu Pavel Bičík z Lázní Bohdaneč. Spolu s manželkou Marcelou ji po důkladné rekonstrukci v roce 1994 otevřel. Velice se tím zasloužil o oživení společenského života.

okolností. Vdova se hostinec snažila udržet v provozu, ale po několika letech, roku 2008 jej prodala. Nový majitel však v únoru 2009 živnost k všeobecnému zármotku Lučických uzavřel. Od té doby není v Lučicích kde posedět s přáteli u piva nebo kde uspořádat posvícenskou tancovačku. To je škoda, kterou by budoucnost měla napravit.

V následujícím volebním období se ustavil nový výbor ve složení Jiří Vávra (předseda), Jaroslav Pokorný a Blanka Loudová. Všichni tři kandidovali do městského zastupitelstva v Chlumci, nebyli však zvoleni, a tak se plně vě-

V prodejně SD Jednota místo Zdeňky Kratochvílové nastoupila nová vedoucí Blanka Loudová.

Sčítání lidu ukázalo, že v obci trvale žilo už pouze 162 obyvatel (76 mužů a 86 žen), to znamená, o 17 méně proti sčítání v roce 1981, o 113 méně ve srovnání s rokem 1950 a o 150 méně než v roce 1940. Od roku 1981 přibýly 2 obytné novostavby, ale 21 obytných domů bylo již vedeno jako „chalupy“ bez trvalého osídlení.

Lučická obalovna silniční drtě přешla z pravomoci hradecké divize podniku Silnice Hradec Králové pod novo-

bydžovskou divizi, která si do lučické provozovny dosadila své vlastní osazenstvo.

Zřízení městských čistíren v Jičíně, Novém Bydžově a Chlumci nad Cidlinou způsobilo zázrak: v Cidlině se opět objevily ryby.

V Chlumci byly v roce 1993 zahájeny práce na plynofikaci města, což bylo potěšitelným příslibem i pro Lučice jako jeho součást.

Další institucí, jejíž činnost se v nových, demokratických poměrech překvapivě ocitla v krizi, byla místní organizace Československého svazu žen. Početní stav členek poklesl na osm. Přesto byla především zásluhou své předsedkyně Blanky Loudové jedinou zájmovou organizací, která byla schopna vykázat nějakou konkrétní veřejně prospěšnou činnost. O prázdninách uspořádala pro děti soutěž a zdařilý dětský karneval, podílela se i na úspěchu zmíněného posvícenského posezení, udržovala nadále svůj patronát nad místní pionýrskou organizací, užitečně vyplňující volný čas dětí a spolupracovala se skupinou mladých hasičů Kladrub a Lučic vedenou Jiřím Končickým z Kladrub. Záslužně se přitom věnovala trvalé svědomité péči o lučický památník padlých.

Typce si kronikář Zdeněk Hataš stěžuje na stav zábavy a kultury, kdy pod náporom televize, rozhlasu a dalších možností poskytovaných prudkým rozvojem sdělovací techniky nenávratně zanikají tradiční formy zábavy a kultury na vesnici, jako byly besedy a společné zpívání na návsi nebo ochotnické divadlo v hospodském sále. „A tak ani v Lučicích se už dávno sousedé nescházejí, skoro žádné babičky už nevypravují dětem pohádky a jen nejspolehlivější občané se chodí povyrazit někam do okolí na tancovačku či bál. Snad by to bylo lepší, kdyby byla k dispozici alespoň ta hospoda... Možná, že by ani mládež nepohrdla, třebaže raději vyhledává moderní ohlušující vřesťivé produkce, které zase ti starší by už ve zdraví nepřežili.“

Obnovená demokracie přinesla lidem opojný pocit volnosti, neomezené činnosti, ale i problémy, které přináší kapitalismus dravostí a bezohledností podnikání. Vyvstávaly netušené celostátní obtíže, jako byly silící separatistické tendence na Slovensku, roz-

vířené spory o název společného státu, které se dovršily rozdělením státu na dvě samostatné republiky. Vlna demokratizace přinesla někdy až nerozumně překotné odstraňování všeho, co souviselo se svrženým totalitním režimem - pomníků, názvů ulic, institucí a sdružení i zkompromitovaných funkcionářů, ale i silící pronikání západního kapitálu do české a slovenské ekonomiky, bezbřehé uvolnění prostoru pro erotiku a sex a také rozrůstání kriminality. Rozhodně však převažují pozitivní změny, které otvíraly Československo a dnes Česko pokročilejšímu západnímu světu navzdory nežádoucím průvodním jevům tohoto jinak všeobecně prospěšného začleňování do Evropy. Padly všechny zábrany, může se psát a říkat nahlas, co se komu zachce, může se cestovat, kam koho napadne, ale začíná se všude a ve všem narážet na základní problém veškerého dění a podnikání, jímž je rentabilita. Skoro všechno je v mezích zákona dovoleno, ale za podmínky, že jsou pro daný účel k dispozici potřebné finanční prostředky a že vynaložené investice se vrátí. Lidé se teprve musí učit pravidlům a zákonům podnikání, ale i vyspělé demokracii. T.G. Masaryk po zrodu Československé republiky upozorňoval ve svých projevech k jása-jícím davům, že nás čeká mnoho práce a že potřebujeme alespoň padesát let soustředěného, nerušeného úsilí, aby naše demokracie vyzrála tak, jak je to žádoucí. A my jsme dnes po přežití války a jedenačtyřiceti let komunistické diktatury ve stejné situaci. Nadšení pro demokracii nestačí. Čeká nás mnoho práce.

Hybnou silou činnosti Lučic je hasičský sbor, o jehož obnovu se po letech útlumu v jeho činnosti již v roce 1976 přičinil tehdy pětadvacetiletý Jiří Louda, dynamický muž překypující životním elánem, který je pro něj dodnes příznačný. Probudil hasičskou organizaci ze spánku a s partou nadšenců se snažil, aby hasiči přestali být vedle válečných veteránů partou strejdů, kteří se scházejí pravidelně v hospodě u piva a nepravidelně jen o pohřbech nebo státních svátcích, kdy opráší vyrudlé a od molů tu a tam proděravělé stejno-kroje a v nablýskaných přilbách ze starého Rakouska vyjedou z kůlny s památeční stříkačkou a za zvuků kutálky

vykračují v průvodu. Pojali hasičský sbor v moderním duchu jako vysoce aktivní sdružení, které je schopno účinně zasahovat při požárech a nehodách všeho druhu. K tomu se cílevědomě a soustavně cvičí a připravují zvyšováním a udržováním své tělesné zdatnosti a to tak, že pěstují v rámci výcviku hasičský sport a účastní se soutěží v zá-sahové činnosti. Stejně jako chlumečtí hasiči, s nimiž navázali těsnou součinnost, snaží se i lučičtí zapojovat do činnosti sboru rodinné příslušníky. Neomezují se jen na specializovanou hasičskou činnost. Stali se centrem veškerého sportovního, kulturního i společenského života v obci, která se stala městskou čtvrtí, ale zachovala si své osobité vesnické tradice a hrdou své-bytnost. Nutno popravdě říci, že připojení k Chlumci obyvatelé Lučic nepocítili zpočátku jako nějaký pozitivní posun ve svém životě. Chlumec převzal administrativní starosti, ale i leccos, co si dříve obec obstarávala a organizovala sama pro sebe. Zdálo se, že ubylo i peněz přidělovaných na výstavbu obce. Polevila i součinnost s chlumeckými hasiči. Přesto se místní sbor drží při životě, i když nemůže s materiálním i finančním zabezpečením a v důsledku toho ani ve sportovním a kulturně společenském podnikání soupeřit s chlumeckou hasičskou organizací. Nepřestává však žít a pracovat jako samostatné sdružení neocenitelného významu pro obyvatele Lučic.

Sdružuje dnes celkem 16 členů. Jiří Louda, který si postupem doby vysloužil všeobecnou důvěru a uznání, stojí v čele jako starosta sboru. Jeho pravá ruka, velitel jednotky a nejbližší spolupracovník Vladimír Mrňák o něm říká: „Bratr Jirka - my si mezi sebou podle starého zvyku pořád udržujeme oslovo-vání ‚bratře‘ - byl dlouhá léta velitelem, než se stal starostou, kterým je až do dnešní doby. Co o něm můžu říct? Kli-dřas, dobrák, ve správný chvíli vtipnej, kamarádskej, společenskej, aktivní jako nikdo. Vždycky se zapojil do pořádání různých akcí, s manželkou Blankou, jako byly například dětské dny, ale i ve Sboru dobrovolných hasičů a v poslední době, když ta naše hasičská činnost trochu ustoupila do pozadí, vyvíjí neúnavně činnost s partou lidí v Občanském sdružení obyvatel a přátel Lučic. Je to člověk k nezaplacení,

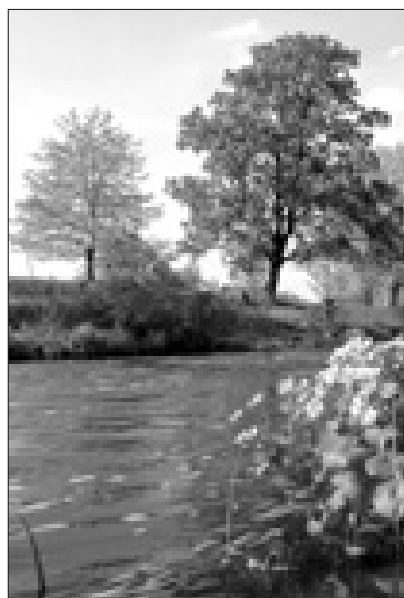
kteřej moc dobře ví, že pokud by se přestaly v obci dělat všelijaký ty sportovní, kulturní a společenské akce, jaký on s námi hasiči neúnavně organizuje a podniká, život v obci by úplně ztratil ten správný smysl.“

Stalo se to v roce 1995, jak se dozvídáme, kdy chlumecký hasičský okresek přestal fungovat a zanikla okrsková cvičení, která byla pravidelnou náplní lučických hasičů. Přesto zásluhou Jiřího Loudy, Vladimíra Mrňáka a dalších hasičů Lučičtí nepodlehli znechucení a nezanechali své činnosti. Není toho málo, co dělají. Neustále udržují tradici sboru i obce pořádáním jubilejních oslav jeho založení. Připomněli tak doposud již devadesáté páté i sté výročí této události. Pořádají sportovní zábavní dny s ukázkami hasičské činnosti, ale i různými atrakcemi pro povyražení diváků, jako je např. soutěž v pojídání knedlíků. Všecko se musí dělat takřkajíc na koleně a bez finančních investic, protože sbor dostává od města příspěvek pouhých 4000 korun, za něž se nepořídí ani potřebná výstroj, natož aby se z toho mohla zaplatit nějaká legrace pro lidi. Lučičtí musí vystačit hlavně s nadšením. A toho zatím chválabohu mají na rozdávání.

Založili soubor takzvaných Lučických mažoretek. Nemylte se, nejsou to apatné oblečené mladé krasavice, ale zralí chlapi trochu při těle, kteří jsou schopni napodobováním ladných dívek rozesmát dobrých čtyři sta diváků až k slzám. Pořádají pravidelné slavnostní rozsvěcování vánočního stromu za účasti celé obce a samozřejmě s vystoupením zmíněných Lučických mažoretek, které předvádějí různé improvizované pohádkové výjevy. Slavnost mívá spolehlivý úspěch. Organizují další drobnější akce, například hromadné vypouštění draků, takzvané drakiády, maskarní bály, dětské dny vyplněné organizovanými hrami a sportováním, hromadné výlety na kolech po okolí, sázení lip, pálení čarodějnic...

Každoročně se v Lučicích koná hasičský bál, dnes už vzácná společenská událost, oblíbená a hojně navštěvovaná i zájemci z okolních obcí, Olešnice i Převýšova. Hasiči se také snaží pečovat o vzhled obce, aby se udržovalo v náležitém stavu všechno, čím se obec může pochlubit, zejména památky, jako je vzácná starobylá zvonice, ale i veřejná

prostranství, parková zákoutí, rybník i řeka. Velkou událostí, o jejíž náležitě vyznění se hasiči ze všech sil vynasnaží, budou oslavy 900letého trvání obce, jejichž přípravy začaly již před dvěma lety tak, aby se náležitě zvýraznila vzácně starobylá historie obce v zájmu povzbuzení občanů k účasti na jejím trvalém zvelebování. Zaujetí a elán lučických hasičů v čele s Jiřím Loudou dokládají v předstihu vydané krásné pohlednice Lučic.

Cidlina u Lučic

Tak pestrou a výraznou aktivitou se dnes hned tak nějaká obec obdobné velikosti nemůže pochlubit. Svéráz a úspěchy Lučic jsou i důvodem k tomu, aby se jimi pochlubil i Chlumec, který převzal zastřešující péči o jejich budoucnost.

Mezi mladými se bohužel čím dál obtížněji hledají nadšenci ochotní převzít od starších štafetu dobrovolné činnosti v řadách hasičů nebo vůbec pro dobro obce. Tím vděčněji je vítána pomoc přespolních, jako je neúnavný „tahoun“ Pavel Hampl z Chlumce anebo Jaroslav Ryba a Martin Lochman z Olešnice.

Ještě před vstupem do třetího tisíciletí celé Lučice rozrušila výstavba závodu Best, která narušila staletou nedotčenost přírody obklopující obec. Pravda je, že závod dává lidem práci, ale s jeho budováním nastal konec „starých dobrých časů“. Poklid a ticho venkovského ústraní náhle prolomil hluk těžkých stavebních strojů a poté hukot vý-

robního provozu a časté drnčení oken a oťrásání domovního zdiva při průjezdu obrovitých nákladních aut. Protihluková opatření vynucená rozhořčenými protesty obyvatel přinesla jistou úlevu, jenže dálnice, která profala pole v těsné blízkosti Lučic, sice prospěšně odčerpala neúnosně hustý automobilní provoz ze státní silnice probíhající Chlumcem, ale Lučicům definitivně vzala stálé ticho a klid. Zřejmě se musíme smířit s neodvratnou skutečností, že v dravém náporu modernizace zaniká idyla někdejší české vesnice s capkajícími hejny hus a kachen a kdákajícími slepic, bučícími kravky či koni vlekoucími vrchovatě naložené žebříňáky. Neodvratně nastupuje svět televizorů, mobilů a internetu, automobilů, traktorů a strojů nahrazujících jakoukoli ruční práci.

Vývoj přece jenom spěje kupředu. Stavějí se nové domky, rekonstruují se staré. Do zcela nového elegantního hávu se oblékla Olivova vila, do nové fasády se oděl i mlýn. Počet obyvatel kupodivu začíná stoupat. Mnozí lidé odjinud nacházejí v Lučicích zalíbení a budují si tu přechodná sídla pro víkendy a dovolené. S nimi přicházejí i nové podniky k všemožným změnám a zlepšením i vítaná pomoc při jejich uskutečňování.

Prašné vozovky zpevnil asfaltový potah. Pro šestačtyřicet zájemců byl zřízen přívod plynu. Byl vybudován vodovod, vyřešen odtok dešťové vody u autobusové zastávky, vybudována zpevněná cesta na hřbitov, kde byla provedena důkladná oprava márnice k zvýšení důstojnosti pohřebních obřadů, stavebně bylo náležitě upraveno hřiště, které se stalo středobodem všech kulturních, sportovních a společenských akcí pod širým nebem v Lučicích. O obnovu prodejny obyvatelé dnes už nemají zájem, raději si dojedouauty do chlumeckých hypermarketů. Podobně je tomu s restaurací či hospodou, i když útulná hospůdka s dobrým pivem a alespoň nejnnutnějším občerstvením pro posezení, schůze i zábavy v místě by asi leckomu přišla vhod.

Chlumec nad Cidlinou je na svou lučickou část včetně její staroslavné minulosti hrdý a zastupitelstvo města, jak dosavadní zkušenosti potvrzují, má a bude mít pro její rozvoj vždycky záhodnou pochopení.

PhDr. Karel Richter